

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง
พระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บรรจुरะเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๒/๒๕๕๘

วันพุธที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

อ.พ. ๑๔/๒๕๕๘

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

www.senate.go.th

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ โดยมีหลักการและเหตุผล ดังนี้

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยกำหนดให้หลักประกันทางธุรกิจเหนือสิทธิเรียกร้องตกเป็นของผู้รับโอนเมื่อมีการโอนสิทธิเรียกร้องนั้นไปเช่นเดียวกับกรณีของสิทธิจำนอง จำน่า หรือค้ำประกัน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๐๕ วรรคหนึ่ง)

เหตุผล

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจได้บัญญัติให้สามารถนำสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ได้โดยไม่ต้องส่งมอบการครอบครอง จึงสมควรแก้ไขให้สิทธิตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจเหนือสิทธิเรียกร้องที่นำมาเป็นหลักประกัน ตกไปเป็นของผู้รับโอนเมื่อมีการโอนสิทธิเรียกร้องนั้นไปเช่นเดียวกับสิทธิจำนอง จำน่า หรือค้ำประกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีเนื้อหารวม ๓ มาตรา สรุปสาระสำคัญดังนี้ เป็นการแก้ไขในหมวด ๔ โอนสิทธิเรียกร้องมาตรา ๓๐๕ วรรคหนึ่ง โดยเพิ่มความ “หลักประกันทางธุรกิจ” ก็เพื่อให้หลักประกันทางธุรกิจเหนือสิทธิเรียกร้องที่นำมาเป็นหลักประกัน ตกไปเป็นของผู้รับโอนกรณีที่มีการโอนสิทธิเรียกร้องนั้น

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ในลักษณะทำนองเดียวกับจำนอง จำน่า ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจที่กำหนดให้สามารถนำทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจมาใช้เป็นหลักประกันการชำระหนี้ได้โดยไม่ต้องส่งมอบการครอบครองในทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับหลักประกัน (ร่างมาตรา ๓)

- ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๐๕ เมื่อโอนสิทธิเรียกร้องไป สิทธิจำนอง จำน่า หรือหลักประกันทางธุรกิจที่มีอยู่เกี่ยวพันกับสิทธิเรียกร้องนั้นก็ดี สิทธิอันเกิดขึ้นแต่การค้ำประกันที่ให้ไว้เพื่อสิทธิเรียกร้องนั้นก็ดี ย่อมตกไปได้แก่ผู้รับโอนด้วย”

บทวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

- การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๕ วรรคหนึ่ง เป็นไปเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจ กล่าวคือ กฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจนั้น ได้กำหนดให้สามารถนำทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ เช่น สินค้าคงคลัง เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ ที่ใช้ในการประกอบกิจการ สิทธิเรียกร้องต่างๆ ทรัพย์สินทางปัญญา ไม่ว่าจะเป็น เครื่องหมายการค้า สิทธิบัตร ฯลฯ เหล่านี้ ซึ่งมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสามารถนำมาเป็นหลักประกันในการขอเงินทุนจากแหล่งเงินทุนต่างๆ ได้ ซึ่งเดิมนั้นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดหลักประกันด้วยทรัพย์สินไว้เพียง ๒ ประเภทเท่านั้น คือ การจำนองและการ จำน่า ซึ่งมีข้อจำกัดในข้อกฎหมายหลายประการอันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน ส่งผลให้ไม่มีการลงทุนจากภาคเอกชนและในที่สุดจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม การแก้ไขมาตรา ๓๐๕ วรรคหนึ่ง ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยการเพิ่ม “หลักประกันทางธุรกิจ” ก็เพื่อให้หลักประกันทางธุรกิจเหนือสิทธิเรียกร้องที่นำมาเป็นหลักประกันตกไปเป็นของผู้รับโอนกรณีที่มีการโอนสิทธิเรียกร้องนั้น เช่นเดียวกับสิทธิของจำนอง จำน่า ซึ่งเป็นการแก้ไขกฎหมายให้ทันสมัยและสอดคล้องกันทั้งสองฉบับ เป็นการส่งเสริมการลงทุนจากภาคเอกชนโดยการอำนวยความสะดวกให้ภาคเอกชนในการประกอบธุรกิจไม่มีปัญหาติดขัดในข้อกฎหมายอีกต่อไป

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการวงงานนิติบัญญัติ โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น เพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายนัท ผาสุข	ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย
นางสาวสุภาวดีจิตต์ ไตรเทพพิสัย	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายสุชาติ พันทองคำ	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๒
นางสาวน้ำฝน ราชสมบัติ	นิติกรชำนาญการ
นางสาวจิตรกาน เจียรตระกูล	วิทยากรปฏิบัติการ
นางสิริกันย์ ส่องแสง	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นายพัลลภ วงศ์พานิช	เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลชำนาญ
กลุ่มงานกฎหมาย ๒	สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๖๖

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักงานการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลกฎหมาย วุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๑ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๒ ๒๔๔ ๑๕๖๕

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ๑

ส่วนที่ ๒ ตารางเปรียบเทียบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(เฉพาะส่วนที่มีประเด็นเกี่ยวกับที่มีการแก้ไข)
กับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ๓

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

- การโอนสิทธิเรียกร้อง -๑-
- ปัญหาของประเทศไทยและความจำเป็นต้องมีกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ -๓-
- ทรัพย์สินที่สามารถนำมาเป็นหลักประกันได้ -๗-
- แบบสัญญาหลักประกัน -๙-
- สิทธิหน้าที่ของคู่สัญญาตามสัญญาหลักประกัน -๑๐-
- เปรียบเทียบความเสี่ยงของเจ้าหนี้ ผู้รับหลักประกันทางธุรกิจ
และเจ้าหนี้จำนำและจำนอง -๑๓-
- ความแตกต่างการบังคับจำนอง จำนำ
กับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ในกรณีลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ -๑๔-
- การโอนสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายต่างประเทศ -๑๗-
- การโอนสิทธิเรียกร้องเพื่อเป็นหลักประกันทางธุรกิจ -๒๐-

ภาคผนวก

- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(เฉพาะส่วนที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข) (๑)
- ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) (๕)
- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (๙)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมาและสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ความเป็นมาและสาระสำคัญ

ของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่..)

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ)

ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยกำหนดให้หลักประกันทางธุรกิจเหนือสิทธิ เรียกร่องตกเป็นของผู้รับโอนเมื่อมีการโอนสิทธิเรียกร่องนั้นไปเช่นเดียวกับกรณีของสิทธิจำนอง จำนำ หรือค้ำประกัน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๐๕ วรรคหนึ่ง)

๑.๒ เหตุผล

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจได้บัญญัติให้สามารถนำสิทธิเรียกร่อง มาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ได้โดยไม่ต้องส่งมอบการครอบครอง จึงสมควรแก้ไขให้สิทธิตามสัญญา หลักประกันทางธุรกิจเหนือสิทธิเรียกร่องที่นำมาเป็นหลักประกัน ตกไปเป็นของผู้รับโอนเมื่อมีการโอน สิทธิเรียกร่องนั้นไปเช่นเดียวกับสิทธิจำนอง จำนำ หรือค้ำประกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๔. วันใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

๕. กำหนดให้หลักประกันทางธุรกิจเหนือสิทธิเรียกร้องที่นำมาเป็นหลักประกัน ตกไปเป็นของผู้รับโอนกรณีที่มีการโอนสิทธิเรียกร้องนั้นในลักษณะทำนองเดียวกับ จำนอง จำนำ (ร่างมาตรา ๓)

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๐๕ เมื่อโอนสิทธิเรียกร้องไป สิทธิจำนอง จำนำ หรือหลักประกันทางธุรกิจที่มีอยู่เกี่ยวพันกับสิทธิเรียกร้องนั้นก็ดี สิทธิอันเกิดขึ้นแต่การค้ำประกันที่ให้ไว้เพื่อสิทธิเรียกร้องนั้นก็ดี ย่อมตกไปได้แก่ผู้รับโอนด้วย”

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ส่วนที่ ๒

ตารางเปรียบเทียบ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(เฉพาะส่วนที่มีประเด็นเกี่ยวกับที่มีการแก้ไข)

กับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ)	หมายเหตุ
<p>มาตรา ๓๐๕ เมื่อโอนสิทธิเรียกร้องไป สิทธิ จ่านองหรือจ่าน่าที่มีอยู่เกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องนั้นก็ดี สิทธิ อันเกิดขึ้นแต่การค้ำประกันที่ไว้เพื่อสิทธิเรียกร้องนั้นก็ดี ย่อมตกไปให้แก่ผู้รับโอนด้วย</p>	<p>.....</p> <p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”</p> <p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใน ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๓๐๕ เมื่อโอนสิทธิเรียกร้องไป สิทธิจ่านอง จ่าน่า หรือหลักประกัน ทางธุรกิจที่มีอยู่เกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องนั้นก็ดี สิทธิอันเกิดขึ้นแต่การค้ำประกันที่ไว้ เพื่อสิทธิเรียกร้องนั้นก็ดี ย่อมตกไปให้แก่ผู้รับโอนด้วย”</p> <p>ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ</p> <p>.....</p> <p>นายกรัฐมนตรี</p>	

การโอนสิทธิเรียกร้อง *

กัมปนาท บุณรอด

การโอนสัญญา หมายถึง การโอนฐานะความเป็นคู่สัญญาของคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไปยังบุคคลภายนอก อันจะส่งผลให้นิติสัมพันธ์ทางสัญญาที่ได้เคยเกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญาเดิม ได้โอนจากคู่สัญญาเดิมฝ่ายผู้โอนไปยังบุคคลภายนอก และบุคคลภายนอกจะเข้ามาสมฐานะความเป็นคู่สัญญาแทนบุคคลภายนอกก็จะกลายเป็นคู่สัญญากับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งแทนที่คู่สัญญาฝ่ายที่โอน แต่เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย มิได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการโอนสัญญาไว้ มีเฉพาะบทบัญญัติเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้องและการแปลงหนี้ใหม่โดยเปลี่ยนตัวเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ ดังนั้น หากมีความจำเป็นตามสภาพสังคมเศรษฐกิจในปัจจุบันที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประสงค์จะโอนสัญญาไปให้บุคคลภายนอก ก็อาจเกิดปัญหาในการนำกฎหมายที่เหมาะสมมาปรับใช้ โดยหลักการของสัญญาที่ได้ทำขึ้นระหว่างคู่สัญญาที่ว่าคู่สัญญาใช้เสรีภาพของตนกำหนดขอบเขตกฎหมาย นิติสัมพันธ์หรือความผูกพันตามกฎหมาย จึงเกิดแก่คู่สัญญา ผลของสัญญา จึงควรต้องตกแก่คู่สัญญาเท่านั้น แต่ในปัจจุบัน การถือเคร่งครัดเช่นนั้น อาจไม่เป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจ หลักความสัมพันธ์ทางสัญญาเป็นเรื่องเฉพาะตัวของคู่สัญญาตกแก่บุคคลอื่นได้ ดังเช่น สัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอก คู่สัญญาอาจโอนสิทธิในการชำระหนี้ของตนให้บุคคลภายนอกได้ตามหลักในเรื่องของการโอนสิทธิเรียกร้องหรือคู่สัญญาอาจโอนหน้าที่ในการชำระหนี้ให้แก่บุคคลภายนอกได้ตามหลักเกณฑ์ของการแปลงหนี้ใหม่ แต่ทั้งนี้บทยกเว้นดังกล่าวล้วนมีบทบัญญัติของกฎหมายรองรับเป็นการเฉพาะทั้งสิ้น

สิทธิเรียกร้อง คือ สิทธิของเจ้าหนี้รายหนึ่งที่จะเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้แก่ตนได้เมื่อมีหนี้เกิดขึ้นเมื่อใด ย่อมมีสิทธิเรียกร้องที่เจ้าหนี้จะโอนได้ตั้งแต่นั้น สิทธิเรียกร้องทุกประเภทโดยหลักแล้วย่อมโอนกันได้ แม้สิทธิเรียกร้องซึ่งมีเงื่อนไขหรือเงื่อนไขเวลา

โอนสิทธิเรียกร้อง คือ การที่เจ้าหนี้ที่ตกลงยินยอมโอนสิทธิที่เรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง มีผลให้บุคคลผู้รับโอนเข้ามาเป็นเจ้าหนี้คนใหม่แทนเจ้าหนี้เดิมมีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้เช่นเจ้าหนี้เดิม

ตัวอย่างการโอนสิทธิเรียกร้อง เช่น

ตัวอย่างที่ ๑ A กู้เงิน B B เป็นเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องให้ A ชำระหนี้เงินกู้ B

โอนสิทธินี้ให้ C C จะมีสิทธิเรียกร้องให้ A ชำระเงินกู้ได้

ตัวอย่างที่ ๒ A เช่าร้านของ B เป็นเวลา ๓ ปี A ใช้ร้านได้เพียง ๑ ปี ก็โอนสิทธิตามสัญญาเช่าให้ C โดยความยินยอมของ B C จะเข้ามาเป็นผู้เช่าร้านแทน A ต่อไป

* ที่มา : กรมสรรพากร บทความเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้อง

ตัวอย่างที่ ๓ ผู้รับเหมาก่อสร้างโอนสิทธิที่จะได้รับเงินค่าจ้างให้แก่ธนาคาร เพื่อชำระหนี้เงินกู้ ธนาคารย่อมมีสิทธิที่จะขอรับเงินค่าจ้างนั้นต่อไป

โดยทั่วไปหนี้อาจโอนจากเจ้าหนี้ลูกหนี้คนเดิมไปยังเจ้าหนี้ลูกหนี้คนใหม่ได้ไม่ว่าจะโอนไปในฐานะเป็น "หน้าที่" ของลูกหนี้ หรือไปในฐานะเป็น "สิทธิ" ของเจ้าหนี้ การโอนสิทธิเรียกร้องนั้นมีข้อที่ต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า สิ่งที่โอนต้องเป็นสิทธิเรียกร้องหรือหนี้ และผู้ที่จะบังคับชำระหนี้ได้ก็คือเจ้าหนี้ การโอนสิทธิเรียกร้อง จะโอนให้แก่ผู้ใดก็ได้ ผู้รับโอนไม่จำเป็นต้องเป็นผู้มีส่วนได้เสีย อาจเกิดจากการให้เปล่าไม่มีค่าตอบแทน หรือมีค่าตอบแทนก็ได้ หรืออาจจะเพื่อประโยชน์ในการชำระหนี้ก็ได้ ที่ทำกันอยู่เสมออีกคือ กรณีที่มีการรับเหมาก่อสร้างให้แก่ทางราชการ แต่ผู้รับเหมาไม่มีเงินทุนจึงไปกู้ยืมจากธนาคารมาใช้ในการก่อสร้าง และเพื่อให้เกิดความมั่นคงที่จะได้รับชำระหนี้ ธนาคารอาจจะใช้วิธีการให้ผู้กู้ทำหนังสือมอบอำนาจให้ธนาคารไปรับเงินจากทางราชการแทนผู้กู้ แต่วิธีการนี้ยังไม่ดีพอเพราะว่าตัวการสามารถบอกเลิกความเป็นตัวแทนได้ทุกขณะ ธนาคารจึงไม่แน่ใจว่าจะได้รับเงินจึงต้องหาวิธีที่ทำให้มั่นคงยิ่งขึ้น คือ ให้ผู้กู้โอนสิทธิเรียกร้องที่จะได้รับชำระหนี้ในอนาคตให้แก่ธนาคารไปเลย แม้สิทธิเรียกร้องยังไม่ถึงกำหนดชำระก็ตาม ธนาคารก็จะแจ้งให้หน่วยงานราชการรับรู้สิทธิของธนาคาร ทำให้ธนาคารสามารถรับเงินค่าก่อสร้างจากทางราชการได้แน่นอน

ปัญหาของประเทศไทยและความจำเป็นต้องมีกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ*

ปัญหาของประเทศไทย คือ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการ พุดให้เข้าใจง่ายขึ้นก็คือ ปัญหาที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่สามารถขอกู้เงินจากธนาคารเพื่อไปลงทุนประกอบกิจการได้นั่นเอง

ปัญหานี้คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ^๑ ธนาคารแห่งประเทศไทย^๒ TDRI^๓ กระทรวงการคลัง^๔ รวมถึงรัฐบาลทุกรัฐบาลในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา ตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ เป็นต้นมา ได้กล่าวถึง ได้สนับสนุน ได้แถลงยืนยันมาโดยตลอดตรงกันว่า ผู้ประกอบการ โดยเฉพาะรายเล็ก รายกลาง ที่เรียกว่า SMEs และ Micro Finance ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน ได้ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศไทยโดยรวมไม่เจริญพัฒนาเท่าที่ควร

* ที่มา คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจ คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ข้อมูลเรื่องนารู เกี่ยวกับกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ โดย ศาสตราจารย์ ดร.กำชัย จงจักรพันธ์

^๑ โปรดดูแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๘ ตอนพิเศษ ๑๕๒ ง ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๔. และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี ๒๕๕๖ เรื่องเส้นทางประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน, วันจันทร์ที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๖ ณ ห้องรอยัล จูบิลีบอลรูม ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี (กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ, ๒๕๕๖) น.๒๒.

^๒ โปรดดูธนาคารแห่งประเทศไทย, แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน(ระยะที่ ๑) สืบค้นเมื่อ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๖ จาก <http://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/Highlights/MasterPlan/Document/thai.pdf>, น.๓

^๓ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) โดย เตือนเด่น นิคมบริรักษ์, ศาสตรา สุตสวัสดิ์, ภาวิน ศิริประภาณุกุล, บทบาทของภาครัฐในการจัดสรรทรัพยากรด้านการเงินและการคลัง, เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ประจำปี ๒๕๕๖ ณ ห้องบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ บี ชั้น ๒๒ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ เซ็นทรัลเวิลด์ วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ น.๕, ๒๙

^๔ กระทรวงการคลัง, แผนยุทธศาสตร์กระทรวงการคลัง ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๖ - ๒๕๕๙ และแผนการดำเนินงานของกระทรวงการคลังประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๖, น. (II), ๑๒, ๑๔, ๒๕-๒๗.

สาเหตุที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มีหลายสาเหตุ แต่สาเหตุหนึ่งที่สำคัญคือ ระบบกฎหมายไทยยังไม่ทันสมัยเพียงพอ ระบบกฎหมายไทยเราตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีหลักประกันด้วยทรัพย์สินเพียง ๒ ชนิด คือ จำน่า จำนอง หลักประกัน ๒ ชนิดนี้ เป็นประโยชน์ เพียงแต่ว่าเป็นประโยชน์ในวงจำกัด เพราะว่าถูกออกแบบ ถูกสร้างไว้นานกว่า ๘๐ ปีแล้ว จึงไม่สอดคล้อง กับความทันสมัย ความเปลี่ยนแปลงของโลก จึงทำให้ทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจอีกหลายอย่าง ไม่สามารถนำมาจำนำ จำนองได้ ยกตัวอย่างเช่น สินค้าคงคลัง ทรัพย์สินที่เป็นวัตถุดิบ สินค้าที่พ่อค้า ผู้ประกอบการผลิตเสร็จแล้วรอการขายอยู่ในโรงเก็บสินค้า เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ ในการประกอบ กิจการทั้งหลาย สิทธิเรียกร้องต่างๆ ทรัพย์สินทางปัญญา ไม่ว่าจะเป็นเครื่องหมายการค้า สิทธิบัตร และอื่นๆ ฯลฯ ทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจเหล่านี้จะนำไปจำนำไม่ได้ เพราะการจำนำ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ต้องส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่เจ้าหนี้ ถ้าส่งมอบทรัพย์สินนั้น เสียแล้วผู้ประกอบการก็นำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์หรือนำไปประกอบอาชีพประกอบกิจการไม่ได้ ส่วนเจ้าหนี้สถาบันการเงินก็ไม่อยากครอบครองยึดถือทรัพย์สินที่วางไว้ให้เป็นภาระ เพราะไม่มีที่เก็บ จะนำไปจำนองก็ไม่ได้ เพราะการจำนองตามระบบกฎหมายไทย โดยหลักจะต้องเป็นอสังหาริมทรัพย์ คือ อาคารและที่ดินเท่านั้น จึงเป็นข้อจำกัดของระบบกฎหมายไทยในเรื่องหลักประกันที่ยังไม่มีประกัน ด้วยทรัพย์สินรูปแบบใหม่ๆ ที่ช่วยให้ผู้ประกอบการ ซึ่งมีทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย นำมาใช้เป็นหลักประกันในการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงิน

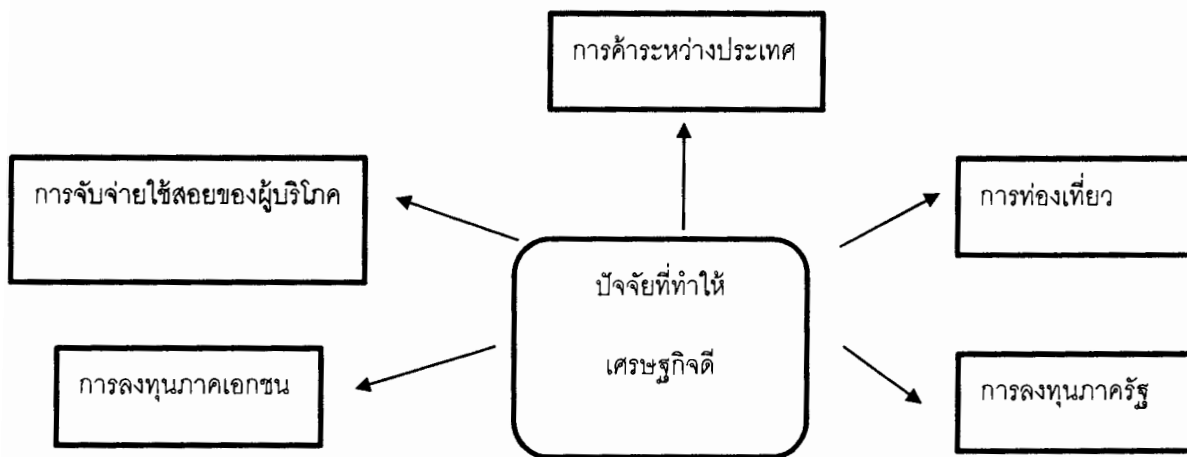
เมื่อเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบจากสถาบันการเงินไม่ได้ ผู้ที่ต้องการลงทุน ประกอบการหรือขยายธุรกิจก็มีทางเลือก ๒ ทาง

ทางที่หนึ่ง ผู้ประกอบการซึ่งขาดโอกาสก็ไม่ต้องประกอบกิจการ ไม่ต้องลงทุนหรือ ขยายการลงทุน ซึ่งมีผลเท่ากับตัดโอกาสผู้ประกอบการในการสร้างอาชีพของตนเอง ตัดโอกาส ในการจ้างแรงงาน ซึ่งมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยภาพรวมมาก เพราะสถิติจากสำนักงาน ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) แสดงให้เห็นว่า SMEs ประมาณ ๒ ล้าน ๘ แสนราย เป็นแหล่งจ้างงานถึงร้อยละ ๘๐.๔ ของการจ้างงานทั่วประเทศ SMEs สร้าง GDP คิดเป็นร้อยละ ๓๗ ของประเทศ มูลค่าการส่งออกโดย SMEs คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๘ ของประเทศ

จำนวนปริมาณการจ้างงาน พ.ศ. ๒๕๕๕*

ขนาด	การจ้างงาน (คน)	สัดส่วนต่อ วิสาหกิจรวม	สัดส่วนต่อ SMEs
SE	๑๐,๕๓๑,๗๐๙	๗๑.๘	๘๙.๔
ME	๑,๒๕๑,๔๓๔	๘.๕	๑๐.๖
SMEs	๑๑,๗๘๓,๑๔๓	๘๐.๔	
LE	๒,๒๕๑,๕๔๗	๑๕.๔	
ไม่ระบุ	๖๒๘,๑๒๒	๔.๒	
รวม	๑๔,๖๖๒,๘๑๒	๑๐๐	

การขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ SMEs และ Micro Finance อีกมากมายจึงเป็นการตัดโอกาสการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ เพราะดังที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า การลงทุนภาคเอกชนเป็น ๑ ใน ๕ เครื่องจักรทางเศรษฐกิจที่สำคัญต่อความเจริญรุ่งเรืองต่อเศรษฐกิจของประเทศ

* ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, รายงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมปี ๒๕๕๖ (กรุงเทพฯ : ๒๕๕๖) น.๔-๒, ๔-๒๓

ในโอกาสที่เรากำลังจะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการสำรวจของธนาคารโลก พบว่า SMEs ไทยมีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนอยู่ในอันดับที่ ๗๓ ของโลก ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านของเรา มาเลเซียถูกจัดอยู่ในอันดับที่ ๑ คือเข้าถึงแหล่งเงินทุนง่ายที่สุด สิงคโปร์ อยู่ในอันดับที่ ๓ เวียดนาม และกัมพูชา อันดับที่ ๔๒ บรูไน อันดับที่ ๕๕ ประเทศไทย อันดับที่ ๗๓ ฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย อันดับที่ ๘๖ ลาว อันดับที่ ๑๕๙ และพม่า อันดับที่ ๑๗๐

ประเทศไทยจะแข่งขันได้มากขึ้น เมื่อเรามีกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ

ตารางแสดงอันดับความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

ประเทศ	ลำดับที่
มาเลเซีย	๑
สิงคโปร์	๓
กัมพูชา	๔๒
เวียดนาม	๔๒
บรูไน	๕๕
ไทย	๗๓
ฟิลิปปินส์	๘๖
อินโดนีเซีย	๘๖
ลาว	๑๕๙
พม่า	๑๗๐

ทางที่สอง เมื่อผู้ประกอบการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบไม่ได้ แต่ไม่หยุดยั้งความตั้งใจในการประกอบธุรกิจ ในการขยายการลงทุน ก็จะต้องชวนขวยดีนรณไปหาเงินทุนนอกระบบ ซึ่งหมายถึงนายทุนเงินกู้ที่ไม่มีกฎหมาย และหน่วยงานของรัฐเข้าไปควบคุมโดยตรง ความไม่เป็นธรรมในอัตราดอกเบี้ยก็เกิดขึ้น ในยามที่ผิदनัดชำระหนี้ การบังคับชำระหนี้บางครั้งก็ใช้วิธีการนอกระบบ ซึ่งทารุณโหดร้าย ก่อให้เกิดปัญหาสังคมเศรษฐกิจตามมามากมายดังที่ทราบกัน จนถึงขนาดที่ภาครัฐต้องตั้งหน่วยงานขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเงินทุนนอกระบบนี้

ทั้งสองทางดังกล่าว ล้วนไม่เป็นผลดีต่อผู้ประกอบการ ไม่เป็นผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ วิธีการแก้ไขปัญหา ก็คือ กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ กฎหมายนี้จะสร้างหลักประกันรูปแบบใหม่ เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการนำทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจที่หลากหลายมาเป็นหลักประกันได้ โดยที่ผู้ประกอบการยังคงสามารถครอบครองใช้สอยทรัพย์สินนั้น ในการประกอบธุรกิจต่อไปได้ตามปกติ

ปัญหาการเข้าไม่ถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการ ซึ่งเกิดจากข้อจำกัดของกฎหมายจํานำ จํานอง ดังกล่าวมาข้างต้น โดยข้อเท็จจริงแล้วได้มีความพยายามในการแก้ไขปัญหามาโดยตลอด แต่เป็นความพยายามแก้ไขเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาทิ ได้มีการตรากฎหมายคือพระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. ๒๕๑๔ กำหนดให้สามารถจํานองเครื่องจักรได้ แม้เครื่องจักรจะไม่ใช่อสังหาริมทรัพย์ หรือออกกฎหมายให้จํานองเรือได้ ตามพระราชบัญญัติการจํานองเรือและบุริมสิทธิทางทะเล พ.ศ. ๒๕๓๗ หรือการแก้ไขพระราชบัญญัติรถยนต์ (ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้จํานองรถยนต์ได้ หรือแม้ในปัจจุบันก็มีความพยายามที่จะออกกฎหมายให้จํานองเครื่องบินได้ก็มี ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาเป็นเรื่อยๆ ต่อไปภายหน้าเมื่อมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคมระบบรางขึ้นมา ก็จะทำให้เห็นความพยายามแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้นำรถไฟมาจํานองได้ ฯลฯ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นความพยายามเฉพาะครั้ง เฉพาะเรื่อง ไม่ได้แก้ไขปัญหาโดยภาพรวม และนอกจากนั้นความพยายามเฉพาะเรื่องดังกล่าวนี้ บางเรื่องก็ไม่ประสบความสำเร็จ กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจนี้ได้ ออกแบบขึ้นเพื่อให้สามารถนำทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งหลายทั้งปวง มาเป็นหลักประกันตามกฎหมายได้ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาระบบ

นอกจากนี้ ในทางปฏิบัติ ปัจจุบันสถาบันการเงินก็พยายามจะรับและหลายกรณีก็รับทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจที่จํานอง จํานำไม่ได้มาเป็นหลักประกัน เช่น ยอมรับสิทธิในการเช่ามาเป็นหลักประกัน ยอมรับให้จํานำข้าวในโรงเก็บสินค้าได้ ยอมรับการจํานำเงินฝาก ฯลฯ เป็นต้น แต่สิ่งเหล่านี้เป็นหลักประกันทางบุคคลสิทธิเท่านั้น คือเป็นหลักประกันเทียมไม่ใช่หลักประกันตามกฎหมาย ที่จะทำให้สถาบันการเงินเป็นเจ้าของนี้มีบุริมสิทธิแต่อย่างใด ในส่วนของธนาคารแห่งประเทศไทยเอง ก็ผ่อนปรนยืดหยุ่นบ้าง เพราะฝืนต่อสภาพความเป็นจริง และประโยชน์ของการนำทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจเหล่านั้นมาเป็นหลักประกันไม่ได้

ทรัพย์สินที่สามารถนำมาเป็นหลักประกันได้

โดยหลักการทั่วไป อาจกล่าวได้ว่า ทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งหลายทั้งปวง ย่อมสามารถนำมาเป็นหลักประกันได้ทั้งสิ้น แต่ถ้าจะกล่าวให้เฉพาะเจาะจง ก็จะมีทรัพย์สินที่สามารถนำมาเป็นหลักประกัน แบ่งแยกได้เป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

๑. กิจการ ได้แก่ ทรัพย์สินทั้งหลายที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจ และสิทธิต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจนั้น เช่น กิจการโรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ ก็อาจนำแผงโซลาร์เซลล์ ที่ดิน อาคาร โรงไฟฟ้า รถยนต์ รถบรรทุก อุปกรณ์สำนักงาน เครื่องจักร เครื่องกำเนิดไฟฟ้า ฯลฯ ที่ใช้ในการประกอบกิจการมาเป็นหลักประกันได้ กิจการทันตแพทย์ ก็อาจนำสิทธิในการเช่าอาคาร เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำฟัน อุปกรณ์และวัสดุต่างๆ ในการทำฟัน ฯลฯ มาเป็นหลักประกันได้ กิจการร้านขายอาหารสมุนไพรไทย ก็อาจนำสิทธิในการเช่าที่ดินและ

อาคารพาณิชย์ที่ใช้ประกอบกิจการมาเป็นหลักประกัน อาจนำโต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์ตกแต่งร้าน รถยนต์ ที่ใช้ในการส่งอาหารสมุนไพโรไทย ฯลฯ มาเป็นหลักประกันได้

๒. สิทธิเรียกร้อง ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการชำระหนี้ ไม่ว่าจะได้รับชำระหนี้เป็นเงิน หรือได้รับชำระหนี้เป็นทรัพย์สินอย่างอื่น และสิทธิอื่นๆ แต่ไม่รวมถึงสิทธิที่มีตราสาร เช่น ผู้ประกอบการ อาจนำสิทธิเรียกร้องเงินฝากในบัญชีเงินฝากมาเป็นหลักประกันได้ หรือนำสิทธิในการเช่ามาเป็นหลักประกันได้

๓. สังกหามทรัพย์ที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจ เช่น เครื่องจักร สินค้าคงคลัง ไม่ว่าจะเป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้า หรือสินค้าสำเร็จที่รอการจำหน่าย อุปกรณ์ เครื่องใช้ในการประกอบกิจการทั้งหลาย ฯลฯ สามารถนำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจได้

๔. อสังหามทรัพย์ ได้แก่ ที่ดิน อาคารสถานที่ แต่ต้องเป็นกรณีที่ผู้ให้หลักประกัน ประกอบธุรกิจอสังหามทรัพย์โดยตรง คือ ต้องเป็นผู้ประกอบกิจการหมู่บ้านจัดสรร หรือจัดสรร ที่ดินเปล่า เป็นต้น

๕. ทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า รวมตลอดถึง สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ความลับทางการค้า ฯลฯ

๖. ทรัพย์สินอื่นตามกฎหมายที่กำหนดในกฎกระทรวง ทรัพย์สินประเภทนี้ กฎหมาย ออกแบบเปิดช่องไว้สำหรับอนาคต หากมีทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจอื่นๆ ที่กฎหมายยังมิได้บัญญัติ ครอบคลุมถึงเอาไว้ ก็สามารถกำหนดเพิ่มเติมได้ด้วยกฎกระทรวงต่อไป

ทรัพย์สินที่จะนำเป็นหลักประกันนั้น ผู้ให้หลักประกันอาจนำทรัพย์สินที่ตนมีสิทธิ อยู่แล้วในปัจจุบันหรือที่ได้มาในอนาคตก็ได้ การนำทรัพย์สินที่จะได้มาในอนาคตมาเป็นหลักประกัน ทรัพย์สินนั้นต้องเป็นทรัพย์สินที่จะได้มาในอนาคตตามสัญญา หรือนิติสัมพันธ์ใดๆ เท่านั้น

นอกจากนี้ ทรัพย์สินที่ผู้ให้หลักประกันจะนำมาเป็นหลักประกันนั้น แม้จะเป็นทรัพย์สิน ที่ตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขบางอย่างก็สามารถนำทรัพย์สินนั้นมาเป็นหลักประกันได้ เพียงแต่สิทธิของผู้รับ หลักประกันย่อมต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขเช่นนั้นด้วย

แบบของสัญญาหลักประกัน

สัญญาหลักประกันทางธุรกิจนั้นกฎหมายกำหนดให้ต้องทำตามแบบคือทำเป็นหนังสือ มิฉะนั้นจะตกเป็นโมฆะ นอกจากสัญญาหลักประกันจะต้องทำเป็นหนังสือ เพื่อให้มีผลใช้บังคับได้ ระหว่างคู่สัญญาแล้ว หากจะให้สัญญาหลักประกันมีผลใช้ยืนยันบุคคลภายนอกได้ จะต้องมีการจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานทะเบียนด้วย การจดทะเบียนนั้นถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะหากไม่มีการจดทะเบียน แม้สัญญาหลักประกันจะสมบูรณ์ระหว่างคู่สัญญา แต่จะใช้บังคับเป็นที่เสียหายแก่สิทธิของบุคคลภายนอกไม่ได้ หรือกล่าวง่าย ๆ ก็คือ ถ้ายังไม่ได้จดทะเบียน ผู้รับหลักประกันจะบังคับจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเอาชำระหนี้ของตนแต่เพียงผู้เดียวก่อนเจ้าหนี้คนอื่นไม่ได้ เหตุที่กฎหมายกำหนดบังคับไว้เช่นนี้ ก็เพราะทรัพย์สินที่จะนำมาเป็นหลักประกันส่วนใหญ่เป็นสังหาริมทรัพย์ สามารถหมุนเวียนเปลี่ยนมือได้ และผู้ให้หลักประกันไม่จำเป็นต้องส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับหลักประกันไว้ด้วย เพื่อคุ้มครองบุคคลภายนอก จึงต้องกำหนดให้มีการจดทะเบียนเพื่อให้บุคคลภายนอกสามารถตรวจสอบได้จากทะเบียนหลักประกันที่เปิดเผยและสามารถตรวจสอบได้ว่ามีหรือนำทรัพย์สินนั้นๆ มาใช้เป็นหลักประกันทางธุรกิจหรือไม่

วิธีการจดทะเบียน

เจ้าพนักงานทะเบียน

(๑) กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจกำหนดให้มีสำนักงานทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจขึ้นในกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานดังกล่าวมีหน้าที่ในการรับจดทะเบียน แก้ไข เปลี่ยนแปลงยกเลิกการจดทะเบียนและดำเนินการอื่นๆ อันจำเป็น โดยมีอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า หรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นเจ้าพนักงานทะเบียน โดยที่ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการจดทะเบียนจะเปิดเผยให้ประชาชนสามารถเข้าตรวจสอบได้

(๒) กำหนดให้อำนาจอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์ในการรับจดทะเบียน และวิธีปฏิบัติอื่นๆ อันเกี่ยวกับการจดทะเบียน

(๓) กำหนดอำนาจเจ้าพนักงานทะเบียนให้มีอำนาจในการจด แก้ไข หรือยกเลิก หรือไม่รับจดทะเบียนได้

(๔) กำหนดให้เจ้าพนักงานทะเบียนเมื่อรับจดทะเบียนแล้วมีหน้าที่ต้องแจ้งไปยังนายทะเบียนและเจ้าหนี้อื่นกรณีทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกันเป็นทรัพย์สินมีทะเบียน

ผู้มีหน้าที่ดำเนินการขอจดทะเบียน

กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ กำหนดผู้มีหน้าที่ต้องดำเนินการจดทะเบียนในกรณีต่างๆ โดยอาจแบ่งแยกเป็น ๒ กรณี ดังนี้

(๑) กรณีผู้รับหลักประกันมีหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียน เช่น กรณีการก่อตั้งสัญญาหลักประกัน หรือกรณีการตกลงกันขอแก้ไขรายการจดทะเบียน หรือกรณีที่รายละเอียดของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเปลี่ยนแปลงไปจากที่จดทะเบียนไว้จนอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับหลักประกัน หรือการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดทรัพย์สินในลักษณะที่นำเอาทรัพย์สินหลักประกันไปรวมกับทรัพย์สิน

ของบุคคลอื่นจนเป็นส่วนควบหรือแบ่งแยกไม่ได้ หรือกรณีได้ทรัพย์สินอื่นมาแทนที่ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน เป็นต้น

(๒) กรณีผู้ให้หลักประกันมีหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียน เช่น เมื่อหนี้ที่เป็นประกัน ระบุสิ้นไป หรือมีการตกลงกันเป็นหนังสือยกเลิกสัญญาหลักประกัน หรือเมื่อมีการไถ่ถอนทรัพย์สินเป็นหลักประกัน

รายการจดทะเบียน

การจดทะเบียนจะต้องระบุรายละเอียดต่างๆ ในรายการจดทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น วันเดือนปี และเวลาที่จดทะเบียน ชื่อ ที่อยู่ของลูกหนี้ ผู้ให้หลักประกัน และผู้รับหลักประกัน หนี้ที่กำหนดให้มีการประกันการชำระหนี้ รายละเอียดของทรัพย์สินที่นำมาใช้เป็นหลักประกัน ฯลฯ เป็นต้น

ผลของการจดทะเบียน

(๑) เมื่อจดทะเบียนแล้ว สิทธิในหลักประกันนั้น ย่อมใช้ยืนยันต่อบุคคลภายนอกได้ และผู้รับหลักประกันมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้อื่น

(๒) เมื่อจดทะเบียนแล้ว ผู้รับหลักประกันมีสถานะเป็นเจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายล้มละลาย

สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาตามสัญญาหลักประกัน

สิทธิและหน้าที่ของผู้ให้หลักประกัน

(๑) สิทธิในการครอบครอง ใช้สอยทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ โดยหลักการทั่วไป ผู้ให้หลักประกันมีสิทธิครอบครองใช้สอย แลกเปลี่ยน จำหน่ายจ่ายโอน และจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันใช้ในการผลิต นำไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น ใช้ไปสิ้นไปในกรณีที่ครอบครองเพื่อการใช้สิ้นเปลือง และได้ดอกผลของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน หรือกล่าวง่ายๆ ก็คือทรัพย์สินต่างๆ ที่โดยสภาพต้องใช้ในการประกอบธุรกิจผู้รับหลักประกันเข้าใจและยินยอมให้ผู้ให้หลักประกันครอบครองยึดถือใช้ประโยชน์ได้ เพราะยอมเป็นไปตามสภาพของทรัพย์สินนั้นๆ

อย่างไรก็ตาม หลักการทั่วไปดังกล่าวนี้ยังเปิดโอกาสให้มีการตกลงกันเป็นอย่างอื่นได้ เพื่อให้คู่กรณีสามารถตกลงไปตามเหมาะสมแก่กรณีได้ อาทิเช่น ในกรณีของการนำสิทธิเรียกร้องในเงินฝากมาเป็นหลักประกัน เนื่องจากเงินฝากเป็นทรัพย์สินพิเศษที่เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันอาจไม่ยินยอมให้ผู้ให้หลักประกันสามารถใช้สอยได้อย่างไม่มีข้อจำกัด หรือสิทธิเรียกร้องที่จะได้รับชำระหนี้เป็นเงินที่นำมาเป็นหลักประกัน ก็อาจมีข้อตกลงให้ต้องนำส่งเงินตามสิทธิเรียกร้องนั้นให้แก่เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกัน เป็นต้น เหตุที่ผู้รับหลักประกันยินยอมให้ผู้ให้หลักประกันยังคงการครอบครอง ยึดถือ ใช้สอยทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันได้ตามปกติทางการค้า ก็เพราะเป็นไปตามสภาพของทรัพย์สิน ที่หากไม่ยินยอม ก็คงจะมีการนำทรัพย์สินนั้นมาเป็นหลักประกันไม่ได้โดยสภาพ อย่างไรก็ตามโดยสภาพการใช้สอยของผู้ให้หลักประกันย่อมไม่รวมไปถึงการนำทรัพย์สินนั้น

ไปจำหน่ายเป็นหลักประกัน เพราะการนำไปจำหน่าย เท่ากับต้องนำทรัพย์สินนั้นไปไว้ใน การครอบครอง ของบุคคลอื่น หรือผู้รับจำหน่าย ย่อมขัดกับสภาพของทรัพย์สินที่ตนต้องครอบครองใช้สอยในการประกอบ ธุรกิจ หรืออาจกล่าวได้ว่า การนำทรัพย์สินที่ตนต้องยึดถือครอบครองเพื่อใช้ในการประกอบธุรกิจ ที่ตนนำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจแล้ว ไปจำหน่ายต่อกับบุคคลอื่น

(๒) สิทธิที่จะตรวจสอบจำนวนหนี้

ผู้ให้หลักประกันมีสิทธิที่จะตรวจสอบจำนวนหนี้จากผู้รับหลักประกัน โดยวิธีการก็คือ ผู้ให้หลักประกันจะต้องมีหนังสือไปยังผู้รับหลักประกันโดยระบุจำนวนหนี้ที่ยังมิได้ชำระแก่ ผู้รับหลักประกัน เพื่อให้ผู้รับหลักประกันรับรองความถูกต้อง ผู้รับหลักประกันต้องมีหนังสือตอบยืนยัน หรือระบุจำนวนหนี้ที่เห็นว่าถูกต้องไปยังผู้ให้หลักประกันภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ ดังกล่าว หากไม่ดำเนินการภายในระยะเวลา ผู้รับหลักประกันต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น แก่ผู้ให้หลักประกันการขอให้รับรองยอดหนี้ดังกล่าว ผู้ให้หลักประกันมีสิทธิที่จะดำเนินการได้โดย ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เว้นแต่การใช้สิทธิดังกล่าวได้กระทำภายในระยะเวลาหกเดือนนับแต่วันที่ มีหนังสือ ไปยังผู้รับหลักประกันครั้งก่อน ในกรณีนี้ผู้ให้หลักประกันต้องชำระค่าใช้จ่ายแก่ผู้รับหลักประกัน ในแต่ละครั้ง

(๓) สิทธิในการไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันในเวลาใดๆ ก็ได้

ผู้ให้หลักประกันย่อมมีสิทธิที่จะไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเสมอ ทั้งนี้ ก่อนมีการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือก่อนที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ แก่ผู้รับหลักประกัน โดยชำระหนี้ตามจำนวนหนี้ที่ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นหลักประกัน รวมทั้งค่าใช้จ่าย ในการสงวนรักษาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ค่าใช้จ่ายตามสมควร และค่าธรรมเนียมหรือ ค่าฤชาธรรมเนียมอันเกิดจากการบังคับหลักประกัน เนื่องจากในบางกรณีผู้ให้หลักประกันมิใช่ลูกหนี้ จึงเปิดโอกาสให้ผู้ให้หลักประกัน ซึ่งไม่ประสงค์จะสูญเสียทรัพย์สินไปจากการบังคับหลักประกัน อาจไถ่ถอนทรัพย์สินนั้นได้

(๔) สิทธิในการได้รับหนังสือยกเลิกการจดทะเบียนจากผู้รับหลักประกัน

เมื่อหนี้ที่ประกันระงับสิ้นไปหรือเมื่อคู่สัญญาตกลงกันเป็นหนังสือให้ยกเลิกสัญญา หลักประกันทางธุรกิจ หรือเมื่อมีการไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ผู้ให้หลักประกันมีสิทธิที่จะได้รับ หนังสือยินยอมให้ยกเลิกการจดทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ หากผู้รับหลักประกันไม่ออกหนังสือ ดังกล่าวให้ จะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายแก่ผู้ให้หลักประกันหากเกิดความเสียหายแก่ผู้ให้หลักประกัน

หน้าที่ของผู้ให้หลักประกัน

(๑) หน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือเพื่อสงวนรักษาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเสมือนเช่นวิญญูชนจะต้องใช้ในการประกอบกิจการและอาชีพะนั้นผู้ให้หลักประกันมีหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังดูแลสงวนรักษาทรัพย์สินและต้องบำรุงรักษารวมทั้งซ่อมแซมทรัพย์สินนั้นด้วย ถ้ามิได้ใช้ความระมัดระวังเช่นนั้น และมีความเสียหายเกิดขึ้น ผู้ให้หลักประกันจะต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายในกรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันสูญหายหรือเสื่อมราคาลงเว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าความเสียหายดังกล่าว มิได้เกิดขึ้นจากเหตุที่ตนต้องรับผิดชอบ

(๒) หน้าที่ต้องจัดทำบัญชีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามวิธีการปฏิบัติทางการค้าหรือตามที่คู่สัญญาได้ตกลงกัน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง หน้าที่นี้กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้รับหลักประกันสามารถตรวจสอบและควบคุมการเคลื่อนไหวทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันได้ตามสมควร

(๓) หน้าที่ให้ผู้รับหลักประกันหรือตัวแทนเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและบัญชีทรัพย์สินเป็นครั้งคราวในเวลาและระยะเวลาอันสมควร ผู้ให้หลักประกันต้องยินยอมให้ผู้รับหลักประกันหรือตัวแทนเข้าตรวจดูทรัพย์สินได้ตามสมควร โดยวิธีการคือผู้รับหลักประกันต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ให้หลักประกันทราบโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือวิธีการอื่นที่แสดงว่าผู้ให้หลักประกันได้รับหนังสือแล้วก่อนเข้าดำเนินการไม่น้อยกว่าสามวัน การเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและบัญชีทรัพย์สินจะต้องกระทำต่อหน้าผู้ให้หลักประกันหรือผู้ซึ่งผู้ให้หลักประกันมอบหมายและผู้ให้หลักประกันต้องอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับหลักประกันตามสมควร

สิทธิและหน้าที่ของผู้รับหลักประกัน

สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้สามัญ สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้อื่นๆ นี้ เรียกในภาษากฎหมายว่า บุริมสิทธิ ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญของกฎหมายหลักประกันทุกชนิดในกรณีที่มีการนำทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันรวมเข้ากับทรัพย์สินของบุคคลอื่นจนเป็นส่วนควบหรือแบ่งแยกไม่ได้ สิทธิของผู้รับหลักประกันจะมีตามส่วนของค่าแห่งทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันของตนในเวลาที่ทรัพย์สินรวมเข้ากันทรัพย์สินนั้น และในกรณีที่ผู้ให้หลักประกันได้ทรัพย์สินมาจากการจำหน่ายจ่ายโอน แลกเปลี่ยน หรือได้มาแทนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือที่มีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันรวมอยู่ด้วย รวมทั้งค่าสินไหมทดแทนที่ได้มาเนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าวสูญหายหรือเสียหาย ให้ถือว่าทรัพย์สินที่ได้มานั้นเป็นหลักประกันด้วย

อย่างไรก็ตาม ผู้รับหลักประกันมีหน้าที่ต้องจดทะเบียนสิทธิในหลักประกันเหนือทรัพย์สิน และในกรณีที่ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นสิทธิเรียกร้อง ผู้รับหลักประกันจะยกสิทธิดังกล่าวขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้แห่งสิทธิได้ต่อเมื่อได้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้แห่งสิทธินั้นด้วยแล้ว อย่างไรก็ตามทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจนี้ หากเป็นทรัพย์สินที่ผู้ให้หลักประกัน ใช้ในการประกอบธุรกิจและมีลักษณะหมุนเวียนเปลี่ยนมือตลอดเวลา บุคคลภายนอกซึ่งได้ทรัพย์สินนั้นไปโดยทางการค้าปกติของทรัพย์สินนั้นหรือโดยความยินยอมของผู้รับหลักประกัน ย่อมได้ทรัพย์สินนั้นโดยปลอดภาระหลักประกันแต่ถ้าทรัพย์สินดังกล่าวข้างต้น มิใช่ทรัพย์สินที่มีลักษณะ

หมุนเวียนเปลี่ยนมือตลอดเวลา บุคคลภายนอกซึ่งได้ทรัพย์สินนั้นไปโดยความยินยอมของ ผู้รับหลักประกัน ย่อมได้ทรัพย์สินนั้นโดยปลอดภาระหลักประกันเช่นกัน

หน้าที่ของผู้รับหลักประกัน

กรณีผู้รับหลักประกันรับเอาสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกัน ผู้รับหลักประกันจะต้อง มีหน้าที่มีหนังสือบอกกล่าวการนำสิทธิเรียกร้องดังกล่าวมาใช้เป็นหลักประกันไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิ นั้น มิฉะนั้น จะยกสิทธิตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้แห่งสิทธิมิได้

เปรียบเทียบความเสี่ยงของเจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันทางธุรกิจ และเจ้าหนี้จำนำ และจำนอง

โดยหลักการหากคู่สัญญาขึ้นอยู่กับหลักสุจริต กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจไม่ได้เพิ่ม ความเสี่ยงให้กับทั้งผู้รับหลักประกันและผู้ให้หลักประกันแต่อย่างใด กฎหมายฉบับนี้เพียงแต่เพิ่มโอกาส ในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน แต่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการลดหรือเพิ่มความเสี่ยงในความสำเร็จหรือ ความล้มเหลวของการลงทุนหรือขยายการลงทุนของผู้ประกอบการ หากผู้ประกอบการลงทุนแล้ว ประสบความสำเร็จ เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันก็ไม่จำเป็นต้องบังคับหลักประกัน หากผู้ประกอบการลงทุน แล้วไม่ประสบความสำเร็จ และมีการผิดนัดชำระหนี้จนเจ้าหนี้จำเป็นต้องบังคับหลักประกันเจ้าหนี้ ก็สามารถบังคับหลักประกันเอากับทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบธุรกิจที่ลูกหนี้นำมาเป็นหลักประกันได้ ตามการคำนวณและประเมินราคาทรัพย์สินหลักประกันที่เจ้าหนี้ ลูกหนี้ได้ประเมินไว้แล้วตั้งแต่ขณะทำ สัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

ในทางปฏิบัติ ปฏิเสธไม่ได้ว่า ไม่ใช่ผู้ประกอบการทุกคนที่สุจริต การทุจริตเกิดขึ้น ได้เสมอ ยกตัวอย่างแม้ในเรื่องจำนองที่ดิน ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ติดตรึงตราอยู่กับที่และมีทะเบียนกรรมสิทธิ์ คุมไว้ ภายหลังจำนองก็ยังมีกรขุดเอาหน้าดินลึกลงไปกลายเป็นบ่อใหญ่ขนาดมทึมา ฯลฯ ปฏิเสธไม่ได้ว่า สัญญาหลักประกันทางธุรกิจนั้นโดยสภาพเปิดช่องให้ผู้ทุจริตสามารถฉ้อฉลโกงเจ้าหนี้ ได้ง่ายกว่าจำนอง จำนำ และโดยเหตุผลนี้กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจจึงได้ออกแบบปราบปราม และลงโทษ ทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้ผู้ให้หลักประกันที่ทุจริตฉ้อฉลไว้แล้ว โดยมีบทบัญญัติลงโทษทางอาญา ถึงจำคุกที่ครอบคลุมเพียงพอที่จะจัดการกับผู้ทุจริตได้ โดยไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อผู้สุจริต

ความแตกต่างการบังคับจำนอง จำนำ กับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ในกรณีลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้

การบังคับหลักประกันตามกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจนั้น แบ่งเป็น ๒ ประเภทหลัก คือ ๑. การบังคับหลักประกันที่เป็นทรัพย์สิน ๒. การบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการ

๑. การบังคับหลักประกันที่เป็นทรัพย์สิน

กรณีนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกัน ผู้ให้หลักประกันไม่จำเป็นต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันให้แก่ผู้รับหลักประกันแต่อย่างใด ดังนั้น เมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันเกิดขึ้นและผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันไปยังผู้ให้หลักประกันแล้ว กฎหมายจึงห้ามมิให้ผู้ให้หลักประกันจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือการกระทำใดๆ อันทำให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันบุบสลายหรือเสื่อมค่าลง และให้ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน โดยการเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้นต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

เมื่อมีเหตุการณ์แจ้งเหตุบังคับหลักประกันเป็นหนังสือทำให้ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันแล้ว มีความเป็นไปได้ ๒ กรณี คือ

กรณีที่ ๑ หากผู้ให้หลักประกันยินยอมส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ผู้รับหลักประกันก็ต้องมีหนังสือแจ้งให้ลูกหนี้และผู้ให้หลักประกันชำระหนี้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว และให้ส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวให้ผู้รับหลักประกันอื่น และเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเท่าที่ปรากฏรายชื่อในหลักฐานทางทะเบียนทราบด้วย เว้นแต่จะเป็นกรณีของเสดเสียได้ ทั้งนี้หากผู้รับหลักประกันไม่รับชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือก็สามารถบังคับหลักประกันได้ ๒ วิธี คือ

๑.๑ จำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันโดยวิธีการประมูลโดยเปิดเผย

๑.๒ การเอาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิโดยหากไม่มีหนังสือคัดค้าน การบังคับหลักประกันหลุดเป็นสิทธิก็ให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและดอกผลที่เกิดขึ้นนับแต่วันที่ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับหลักประกัน แต่หากผู้รับหลักประกันได้รับหนังสือคัดค้าน ก็จะต้องดำเนินการบังคับหลักประกันโดยวิธีการประมูลโดยเปิดเผย

กรณีที่ ๒ หากผู้ให้หลักประกันไม่ยินยอมส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ผู้รับหลักประกันอาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำพิพากษาบังคับหลักประกัน โดยระบุวิธีการบังคับหลักประกันที่ต้องการด้วยว่าจะบังคับหลักประกันโดยการจำหน่ายทรัพย์สินหรือโดยการเอาหลุดเป็นสิทธิ

๒ การบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการ

การบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการนั้น จะต้องดำเนินการบังคับหลักประกันโดยผู้บังคับหลักประกัน โดยเมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันผู้รับหลักประกันก็ต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้บังคับหลักประกันทราบ และผู้บังคับหลักประกันก็ต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ให้หลักประกันทราบ และดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงว่ามีเหตุบังคับหลักประกันเกิดขึ้นหรือไม่ เมื่อได้รับหนังสือแจ้งจากผู้บังคับหลักประกันดังกล่าวแล้ว ผู้ให้หลักประกันก็ต้องไม่จำหน่ายจ่ายโอนกิจการที่เป็นหลักประกัน

ผู้บังคับหลักประกันต้องดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงว่ามีเหตุบังคับหลักประกันเกิดขึ้นหรือไม่ หากวินิจฉัยว่ามีเหตุบังคับหลักประกันเกิดขึ้นก็ต้องดำเนินการบังคับหลักประกันโดยให้สิทธิตามกฎหมายของผู้ถือหุ้นของผู้ให้หลักประกันในกิจการที่เป็นหลักประกัน ยกเว้นสิทธิที่จะได้รับเงินปันผลตกแก่ผู้บังคับหลักประกันทันที และห้ามมิให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอื่นยึดอายัดกิจการที่เป็นหลักประกัน และให้ผู้บังคับหลักประกันดำเนินการจำหน่ายกิจการนั้นเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ต่อไป

โดยหลักแล้วกระบวนการดำเนินการบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการนั้น จะเป็นการดำเนินการโดยผู้บังคับหลักประกัน ไม่ต้องดำเนินการฟ้องต่อศาล แต่หากเห็นว่าการไต่สวนข้อเท็จจริงไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์หรือคำวินิจฉัยมีข้อบกพร่องในสาระสำคัญ ก็สามารถยื่นคัดค้านคำวินิจฉัยต่อศาลได้

เปรียบเทียบกับกรณีจำหน่าย

กรณีลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ หากเจ้าหนี้ต้องการบังคับจำหน่ายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดให้ผู้รับจำหน่ายต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ก่อนว่าให้ชำระหนี้และอุปกรณภายในเวลาอันควร ซึ่งกำหนดไว้ในคำบอกกล่าวนั้น ถ้าลูกหนี้ละเลยไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว ผู้รับจำหน่ายก็สามารถนำทรัพย์สินที่นำมาจำหน่ายออกขายได้โดยการขายทอดตลาด และจะต้องมีจดหมายบอกกล่าวไปยังผู้จำหน่ายบอกเวลา และสถานที่ซึ่งจะขายทอดตลาดด้วย หากไม่สามารถบอกกล่าวได้ก็ต้องรอเวลาครบหนึ่งเดือนก่อน จึงจะสามารถนำออกขายทอดตลาดได้

การบังคับจำหน่ายจึงแตกต่างจากการบังคับหลักประกันตามกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ สรุปได้ดังต่อไปนี้

๑. การบังคับจำหน่ายสามารถดำเนินการโดยทรัพย์สินที่นำมาจำหน่ายอยู่กับผู้รับจำหน่ายอยู่แล้ว แต่การบังคับหลักประกันตามกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจนั้น เนื่องจากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไม่ได้อยู่กับผู้รับหลักประกัน จึงต้องทำการบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังผู้ให้หลักประกัน เพื่อให้ส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน และต้องให้เวลาลูกหนี้หรือผู้ให้หลักประกันชำระหนี้อย่างน้อย ๑๕ วัน ก่อนดำเนินการบังคับหลักประกันต่อไป

๒. การบังคับจำหน่ายสามารถดำเนินการได้โดยเอาทรัพย์สินออกขายทอดตลาดเท่านั้น แต่การบังคับหลักประกันตามกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ สามารถดำเนินการได้ทั้งการขายทรัพย์สิน และการเอาทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิ

๓. การบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการตามกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ จะต้องดำเนินการโดยผู้บังคับหลักประกัน แต่ในการจำหน่ายไม่สามารถจำหน่ายกิจการได้ และไม่ได้แยกวิธีการบังคับจำหน่ายตามประเภททรัพย์สินที่นำมาจำหน่ายแต่อย่างใด

เปรียบเทียบกับกรณีจำนอง

ในส่วนของการบังคับจำนอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้รับจำนองต้องมีเจตนาบอกกล่าวไปยังลูกหนี้ก่อนว่าให้ชำระหนี้ภายในเวลาอันสมควรตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในคำบอกกล่าว ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามคำบอกกล่าวนั้น ผู้รับจำนองจะฟ้องคดีต่อศาล เพื่อให้พิพากษาสั่งให้ยึดทรัพย์สินซึ่งจำนองและให้ขายทอดตลาดก็ได้ หรือหากเข้าเงื่อนไขในการเอาทรัพย์สินจำนองหลุดเป็นสิทธิ กล่าวคือ ลูกหนี้ได้ขาดส่งดอกเบี้ยมาแล้วเป็นเวลาถึงห้าปี ผู้จำนองมิได้แสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลว่าราคาทรัพย์สินนั้นท่วมจำนวนเงินอันค้างชำระ และไม่มีการจำนองรายอื่น หรือบุริมสิทธิอื่นได้จดทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินอันเดียวกัน ผู้รับจำนองก็สามารถบังคับจำนองโดยเอาทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิได้

โดยหลักการแล้ว การบังคับจำนองและการบังคับหลักประกันทางธุรกิจนั้นเหมือนกัน คือ สามารถเลือกบังคับหลักประกันได้ ๒ วิธี คือการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน หรือการเอาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ อย่างไรก็ตามมีข้อแตกต่างระหว่างการบังคับจำนองและการบังคับหลักประกันตามกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจดังต่อไปนี้

๑. กฎหมายจำนองไม่มีการบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการทั้งกิจการ ซึ่งต้องดำเนินการโดยผู้บังคับหลักประกัน

๒. การบังคับจำนองนั้น จะต้องดำเนินการโดยผู้รับจำนองการฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับจำนอง แต่ตามกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ หากผู้ให้หลักประกันยินยอมส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ผู้รับหลักประกันก็สามารถดำเนินการบังคับหลักประกันต่อไปได้โดยไม่ต้องฟ้องบังคับหลักประกันต่อศาลแต่อย่างใด

การโอนสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายต่างประเทศ*

ความเป็นมาเกี่ยวกับแนวคิดการโอนสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายต่างประเทศ

ระบบกฎหมายของไทยได้รับอิทธิพลและแนวคิดส่วนใหญ่มาจากต่างประเทศ ซึ่งแม้ประเทศไทยจะใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร หรือระบบซีวิลลอว์ แต่หลักและแนวคิดตามระบบกฎหมายอังกฤษหรือระบบคอมมอนลอว์ก็มีอิทธิพลต่อกฎหมายไทยไม่น้อย การจะเข้าใจตัวบทกฎหมาย จำเป็นต้องเข้าใจแนวคิดและความเป็นมาเสียก่อน

แนวคิดดั้งเดิมนั้น สัญญาก่อให้เกิดความผูกพันกันเป็นส่วนตัวระหว่างบุคคล ผู้เป็นคู่สัญญาเท่านั้น บุคคลภายนอกไม่อาจอ้างสิทธิหรือถูกบังคับให้ปฏิบัติหน้าที่ตามสัญญาได้ กฎหมายโรมันเดิมมีหลักว่า บุคคลภายนอกไม่มีสิทธิตามสัญญา (alteri stipulary nemo potest) กฎหมายอังกฤษก็มีหลักเดียวกันนั้น ในคอมมอนลอว์เรียกว่าหลักความสัมพันธ์เฉพาะตัวของคู่สัญญา (privity of contract) ด้วยเหตุนี้เดิมจึงถือกันว่าสิทธิเรียกร้องโอนกันไม่ได้ ตามหลักกฎหมายโรมันดั้งเดิมนั้น เจ้าหนี้อาจบังคับเอากับเนื้อตัวร่างกายของลูกหนี้ได้ และถือว่าหนี้ระงับไปพร้อมความตายของลูกหนี้ บุคคลภายนอกจะมีสิทธิตามสัญญาก็แต่โดยวิธีการแปลงหนี้ใหม่ หรือมอบอำนาจให้บุคคลภายนอกไปฟ้องคดีแทน โดยให้ผู้ฟ้องคดีได้รับผลประโยชน์ไป ซึ่งมีผลคล้ายการโอนสิทธิเรียกร้อง วิธีมอบอำนาจให้ฟ้องคดีใช้กันในประเทศอังกฤษแทนการโอนสิทธิเรียกร้องในสมัยหนึ่งเช่นกัน แต่การมอบอำนาจให้ฟ้องคดีมีจุดอ่อนที่ว่า หากผู้มอบอำนาจตายลงหรือกลับใจเพิกถอนอำนาจเสียก่อน หรือแอบไปชำระหนี้ หรือแอบไปรับชำระหนี้ หรือปลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้เสียก่อน ผู้รับมอบอำนาจก็จะไม่ได้รับชำระหนี้

พระเจ้าจัสติเนียนจึงแก้ไขกฎหมายโรมันให้ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องสามารถฟ้องคดีได้ในนามตนเองโดยไม่ต้องรับมอบอำนาจให้ฟ้องคดี ด้วยความจำเป็นทางการค้าและเพื่อความยุติธรรมทางซีวิลลอว์ยกเว้นหลักดังกล่าวขึ้นทีละเล็กละน้อย ทั้งที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมายและผลของการตีความสัญญาของศาลหลายประการ ข้อยกเว้นสำคัญที่สุดได้แก่ หลักกฎหมายสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลที่สาม ซึ่งใช้กันอย่างกว้างขวางในประเทศฝรั่งเศส และเยอรมัน มิใช่แก่กรณีที่มีระบุไว้ในสัญญาโดยชัดแจ้ง แต่รวมไปถึงการตีความสัญญาให้บุคคลแปลกหน้าเข้ามารับประโยชน์ตามสัญญา โดยถือว่า มีข้อสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกโดยปริยายอีกด้วย นอกจากนี้ยังเกิดหลักกฎหมายที่ยอมให้บุคคลมีสิทธิฟ้องคดีเองโดยตรง เมื่อมีผลประโยชน์พิเศษเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสัญญาของคู่สัญญา เช่น ยอมให้ตัวการฟ้องบุคคลที่สามซึ่งรับมอบอำนาจไปกระทำการแทนตัวแทน ให้ผู้เช่าฟ้องเรียกค่าเช่า

* ที่มา : สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม

รายงานเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้องในทางธุรกิจ ปัญหาในการตีความและบังคับใช้กฎหมาย

รายงานส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตร "ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น" รุ่นที่ ๑๑ พ.ศ.๒๕๕๗

โดยเฉลิมพันธ์ สุขะปณณพันธ์

จากผู้เช่าช่วง ปัจจุบันประเทศที่ใช้ระบบชีวิตลอร์ดมีบัญญัติรับรองให้โอนสิทธิเรียกร้องได้เป็นหลักทั่วไป ในประมวลกฎหมายแพ่ง ส่วนในทางคอมมอนลอว์เกิดข้อยกเว้นให้มีการโอนสิทธิเรียกร้อง (assignment of chose in action) ได้ ๒ กรณี คือ กรณีส่วนราชการเป็นผู้โอนหรือผู้รับโอน สิทธิเรียกร้อง และกรณีของตัวเงิน ต่อมาเกิดหลักอภิปัตติยอมให้โอนสิทธิเรียกร้องได้กว้างขวางขึ้น โดยถือว่าสิทธิชนิดนี้เรียกว่า chose in action เป็นสิทธิในทางทรัพย์สินประเภทหนึ่ง จึงโอนได้อย่าง ทรัพย์สิน ต่อมา Judicature Act, ๑๘๗๓ และ Law of Property Act, ๑๘๗๕ บัญญัติรับรอง ให้โอนสิทธิเรียกร้องได้เป็นการทั่วไป คงมีข้อจำกัดอยู่บ้างกรณีซึ่งถือเป็นข้อยกเว้น

การโอนสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายประเทศฝรั่งเศส

การโอนสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายฝรั่งเศสไม่มีแบบสัญญาสมบูรณ์ เมื่อผู้โอนกับผู้รับโอนแสดงเจตนาต้องตรงกัน แม้ตามประมวลกฎหมายแพ่งประเทศฝรั่งเศส บัญญัติให้ การโอนสิทธิเรียกร้องจะต้องส่งมอบเอกสารหลักฐานแห่งสิทธิ แต่ศาลฝรั่งเศสตีความว่า การโอนสิทธิเรียกร้องสมบูรณ์โดยไม่ต้องส่งมอบเอกสารหลักฐานแห่งสิทธิหากคู่กรณีตกลงกันเช่นนั้น แต่การโอนสิทธิเรียกร้องจะใช้ยืนยันบุคคลภายนอกได้ก็ต่อเมื่อบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้โดยทำเป็น เอกสารขออนายอำเภอ หรือให้ความยินยอมโดยทำเป็นเอกสารของโนตารีพับลิก ก่อนหน้านั้นหากลูกหนี้ ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ก่อนบอกกล่าวแก่ลูกหนี้หรือก่อนลูกหนี้ให้ความยินยอม ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ อย่างไม่รู้ก็ตามผู้รับโอนฟ้องคดีได้แม้ยังไม่ได้บอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้หรือลูกหนี้ยังไม่ได้ยินยอมโดย ถือว่าการฟ้องคดีเป็นการบอกกล่าวการโอนแก่ลูกหนี้แล้ว

การโอนสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายประเทศเยอรมัน

การโอนสิทธิเรียกร้องในเยอรมันอยู่ในรูปแบบนิติกรรมคู่ ความสมบูรณ์ในนิติกรรม การโอนสิทธิเรียกร้องแยกอยู่ต่างหากจากนิติกรรมที่เป็นมูลเหตุแห่งการโอน ไม่ว่าจะนิติกรรมที่เป็นมูลเหตุ แห่งการโอนจะไม่สมบูรณ์ด้วยประการใด ก็ไม่กระทบกระเทือนถึงนิติกรรมการโอนสิทธิเรียกร้อง เช่น ลูกหนี้โอนสิทธิเรียกร้องเพื่อประกันหนี้แก่เจ้าหนี้ หากภายหลังลูกหนี้ชำระหนี้แล้วสัญญา โอนสิทธิเรียกร้องก็ยังไม่สมบูรณ์

ในส่วนองแบบการโอนสิทธิเรียกร้องสมบูรณ์เมื่อผู้โอนกับผู้รับโอนแสดงเจตนา ต้องตรงกัน ไม่ต้องทำเป็นหนังสือหรือแบบพิธีอื่นใด ผู้รับโอนเข้าเป็นเจ้าหนี้คนใหม่แทน เจ้าหนี้เดิมทันที ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ หรือต้องให้ลูกหนี้ยินยอมด้วยแต่ถ้าลูกหนี้ ไม่รู้ถึงการโอน แล้วลูกหนี้ชำระหนี้ ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ หรือหากผู้โอนฟ้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้แล้ว และศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้แก่ผู้โอนแล้ว ผู้รับโอนไม่อาจเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้อีกได้ และลูกหนี้อาจยกข้อต่อสู้ที่มีต่อผู้โอนขึ้นต่อสู้ผู้รับโอนได้

เมื่อการโอนสิทธิเรียกร้องสมบูรณ์ทันทีที่แสดงเจตนาต้องตรงกันระหว่างผู้โอน กับผู้รับโอนโดยไม่ต้องทำตามแบบ ถ้าผู้โอนนำไปโอนต่อให้บุคคลอื่น ผู้รับโอนรายแรกย่อม มีสิทธิดีกว่าไม่คำนึงว่าผู้รับโอนรายหลังจะสุจริต เสียค่าตอบแทนหรือได้บอกกล่าวการโอนต่อลูกหนี้

ก่อนหรือไม่ แต่หากลูกหนี้ชำระหนี้ให้แก่ผู้รับโอนรายหลังโดยไม่รู้การโอนรายแรก ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้

การโอนสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา

ตามกฎหมายของมลรัฐต่าง ๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกา สิทธิเรียกร้องโอนได้เสมอ ยกเว้นการโอนที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือขัดต่อเจตนาคู่กรณี ส่วนสิทธิเรียกร้องที่เป็นการเฉพาะตัว โอนได้ก็แต่ได้รับความยินยอมจากลูกหนี้เท่านั้น สิทธิเรียกร้องที่เป็นการเฉพาะตัว ได้แก่ สิทธิเรียกร้องที่โดยสภาพมีแต่เจ้าหนี้เท่านั้นที่จะเรียกให้ชำระหนี้ได้ สิทธิเรียกร้องที่ลูกหนี้ต้องชำระหนี้หากมีเหตุการณ์ไม่แน่นอนเกิดขึ้น แล้วการโอนจะเพิ่มโอกาสให้เหตุการณ์เกิดขึ้น สิทธิเรียกร้องที่การโอนจะทำให้หน้าที่ของลูกหนี้เปลี่ยนแปลงไป และสิทธิเรียกร้องตามสัญญาต่างตอบแทนที่การโอนจะทำให้ลูกหนี้ได้รับชำระหนี้ตอบแทนน้อยลง

วิธีการโอนนั้นไม่มีแบบการโอนสมบูรณ์เมื่อแสดงเจตนา และไม่ต้องบอกกล่าวการโอน แต่หากลูกหนี้ชำระหนี้แก่ผู้โอนโดยไม่รู้ถึงการโอนลูกหนี้เป็นอันหลุดพ้นจากหนี้ แต่ถ้าลูกหนี้ชำระหนี้แก่ผู้โอนทั้ง ๆ ที่รู้ว่าสิทธิเรียกร้องโอนไปแล้ว ลูกหนี้ต้องชำระหนี้อีกครั้งหนึ่ง

ตามหลักกฎหมายต่างประเทศดังได้ศึกษามานี้ การโอนสิทธิเรียกร้องนั้น ไม่มีแบบการโอนสมบูรณ์เมื่อผู้โอนกับผู้รับโอนแสดงเจตนาต้องตรงกัน แม้ตามประมวลกฎหมายแพ่งประเทศฝรั่งเศส จะกำหนดแบบพิธีว่าต้องส่งมอบเอกสารสิทธิเรียกร้องนั้นการโอนจึงจะสมบูรณ์ แต่ศาลฝรั่งเศสก็ตีความว่า ถ้าคู่ความมีเจตนาให้การโอนสมบูรณ์แม้จะยังไม่ส่งมอบเอกสารเช่นนั้น การโอนก็สมบูรณ์ได้ทันที ส่วนการบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้นั้น แม้ตามประมวลกฎหมายแพ่งประเทศฝรั่งเศส จะกำหนดแบบพิธีการการบอกกล่าวและการการให้ความยินยอมของลูกหนี้ไว้ แต่ศาลฝรั่งเศสกลับตีความว่าให้ถือว่าการฟ้องคดีเป็นการบอกกล่าวการโอนเช่นกัน ส่วนกฎหมายของประเทศอังกฤษ ประเทศเยอรมัน และประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวการโอนก็ใช้ยืนยันลูกหนี้ได้ แต่ถ้าการไม่บอกกล่าวก่อความเสียหายแก่ลูกหนี้ เช่น ลูกหนี้ชำระหนี้ไปแล้ว ลูกหนี้อยู่หลุดพ้นจากหนี้ หรือหากลูกหนี้มีข้อต่อสู้ต่อผู้โอน ก็ยังคงยกขึ้นต่อสู้ผู้รับโอนได้ จะเห็นได้ว่ากฎหมายพัฒนาไปในแนวทางที่ตัดขั้นตอนและแบบพิธีออก โดยยังคงคุ้มครองคู่กรณีทุกฝ่าย โดยเฉพาะลูกหนี้และบุคคลภายนอกซึ่งไม่ใช่คู่สัญญาการโอนสิทธิเรียกร้อง การตีความของศาล ที่ตีความมุ่งไปตามจุดประสงค์ของนิติกรรมมากกว่าเคร่งครัดในแบบพิธีตามตัวบทกฎหมาย

การโอนสิทธิเรียกร้องเพื่อเป็นหลักประกันทางธุรกิจ

เพื่อหาแหล่งเงินทุนในการประกอบธุรกิจ มีแนวคิดที่นำทรัพย์สินของกิจการ ทั้งที่เป็นสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์มาใช้เป็นหลักประกัน เนื่องจากข้อจำกัดของการจำนำ ที่จะต้องส่งมอบทรัพย์สินที่จำนำให้แก่ผู้รับจำนำ หากผู้ประกอบการนำทรัพย์สินในกิจการ เช่น สินค้าไปจำนำก็ไม่อาจประกอบกิจการการได้ ส่วนการจำนองที่ไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่จำนอง แต่ก็จำนองได้แต่ต่อสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์บางประเภทเท่านั้น ทรัพย์สินของกิจการ มีทั้งทรัพย์สินที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่าง เช่น สินค้าในคลังสินค้า ทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร good will สิทธิในเครื่องหมายการค้า สิทธิเรียกร้องก็เป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งจะนำมา เป็นหลักประกันได้ ในประเทศอังกฤษจึงเกิดหลัก Floating Charge ในคอมมอนลอว์ และ ในประเทศสหรัฐอเมริกาบัญญัติหลักการนี้ไว้ใน Uniform Commercial Code Article ๙ Secure Transaction อย่างไรก็ตาม ตาม article ๙ ของ Uniform Commercial Code จำกัดสิทธิเรียกร้องที่ จะนำมาเป็นหลักประกันได้เฉพาะสิทธิที่จะได้รับชำระเงิน (Right to Payment) เท่านั้น

ในประเทศไทยก็มีการผลักดันที่จะให้มีกฎหมายทำนองเดียวกันออกมา โดยคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย และตามร่างกฎหมายดังกล่าวบัญญัติให้ใช้สิทธิเรียกร้องเป็น หลักประกันได้ โดยยังคงหลักการของการโอนสิทธิเรียกร้องไว้ โดยบัญญัติว่า หากมีการนำสิทธิเรียกร้อง เป็นหลักประกัน ผู้รับหลักประกันจะยกสิทธิตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้ แห่งสิทธิได้ต่อเมื่อได้มีหนังสือบอกกล่าวการนำสิทธิเรียกร้องดังกล่าวมาใช้เป็นหลักประกันไปยังลูกหนี้ แห่งสิทธินั้นแล้ว

ตาม article ๙ สิทธิเรียกร้องที่นำมาเป็นหลักประกันได้เฉพาะสิทธิที่จะได้รับเงิน เท่านั้นแต่ตามร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจให้ใช้สิทธิเรียกร้องทุกประเภทประกันได้ เช่น สิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์ สิทธิในบัญชีเงินฝากธนาคาร สิทธิในการได้รับชำระเงินค่างาน เป็นงวด ๆ สิทธิเรียกร้องตามสัญญาซื้อขาย เป็นต้น ถ้าสิทธิเรียกร้องที่เป็นหลักประกันถึงกำหนดชำระ ให้ถือว่าทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งสิทธินั้นเป็นหลักประกันแทนสิทธิที่เป็นหลักประกัน และให้ลูกหนี้แห่งสิทธินำทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งสิทธินั้นไปชำระหนี้ให้แก่ผู้ให้หลักประกัน เว้นแต่ จะตกลงกันเป็นอย่างอื่น

ภาคผนวก

- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(เฉพาะส่วนที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)
- ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(เฉพาะส่วนที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับที่มีการแก้ไข)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ข้อความเบื้องต้น

มาตรา ๑ กฎหมายนี้ให้เรียกว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๒ ให้ใช้ประมวลกฎหมายนี้ตั้งแต่วันที่ ๑ เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๔๖๘ เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ตั้งแต่วันที่ใช้ประมวลกฎหมายนี้สืบไป ให้ยกเลิกบรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในประมวลกฎหมายนี้ หรือซึ่งแย้งกับบทแห่งประมวลกฎหมายนี้

บรรพ ๑

หลักทั่วไป

ลักษณะ ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๔ กฎหมายนั้น ต้องใช้ในบรรดากรณีซึ่งต้องด้วยบทบัญญัติใด ๆ แห่งกฎหมายตามตัวอักษร หรือตามความมุ่งหมายของบทบัญญัตินั้น ๆ

เมื่อไม่มีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีได้ ให้วินิจฉัยคดีนั้นตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ถ้าไม่มีจารีตประเพณีเช่นนั้น ให้วินิจฉัยคดีอาศัยเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง และถ้าบทกฎหมายเช่นนั้นไม่มีด้วย ให้วินิจฉัยตามหลักกฎหมายทั่วไป

มาตรา ๕ ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต

มาตรา ๖ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลทุกคนกระทำการโดยสุจริต

มาตรา ๗ ถ้าจะต้องเสียดอกเบี้ยแก่กันและมีได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันชัดแจ้ง ให้ใช้อัตราร้อยละสี่ต่อปี

มาตรา ๘ คำว่า “เหตุสุดวิสัย” หมายความว่า เหตุใด ๆ อันจะเกิดขึ้นก็ดี จะให้ผลพิบัติก็ดี เป็นเหตุที่ไม่อาจป้องกันได้แม้ทั้งบุคคลผู้ต้องประสบหรือใกล้จะต้องประสบเหตุนั้นจะได้

นอกจากนี้ ท่านให้นำบทบัญญัติแห่งมาตรา ๒๙๒, ๒๙๓ และ ๒๙๕ มาใช้บังคับด้วย โดยอนุโลม กล่าวโดยเฉพาะก็คือ แม่เจ้าหนี้ร่วมกันคนหนึ่งจะโอนสิทธิเรียกร้องให้แก่บุคคลอื่นไปก็หากระทบกระทั่งถึงสิทธิของเจ้าหนี้คนอื่น ๆ ด้วยไม่

มาตรา ๓๐๐ ในระหว่างเจ้าหนี้ร่วมกันนั้น ท่านว่าต่างคนชอบที่จะได้รับชำระหนี้เป็นส่วนเท่า ๆ กัน เว้นแต่จะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๓๐๑ ถ้าบุคคลหลายคนเป็นหนี้อันจะแบ่งกันชำระมิได้ ท่านว่าบุคคลเหล่านั้นต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน

มาตรา ๓๐๒ ถ้าการชำระหนี้เป็นการอันจะแบ่งกันชำระมิได้ และมีบุคคลหลายคนเป็นเจ้าหนี้ ถ้าบุคคลเหล่านั้นมิได้เป็นเจ้าหนี้ร่วมกันไซ้ ท่านว่าลูกหนี้ได้แต่จะชำระหนี้ให้ได้ประโยชน์แก่บุคคลเหล่านั้นทั้งหมดด้วยกัน และเจ้าหนี้แต่ละคนจะเรียกชำระหนี้ได้ก็แต่เพื่อได้ประโยชน์ด้วยกันหมดทุกคนเท่านั้น อนึ่งเจ้าหนี้แต่ละคนจะเรียกให้ลูกหนี้วางทรัพย์ที่เป็นหนี้ไว้เพื่อประโยชน์แห่งเจ้าหนี้หมดทุกคนด้วยกันก็ได้ หรือถ้าทรัพย์นั้นไม่ควรแก่การจะวางไว้ก็ให้ส่งแก่ผู้พิทักษ์ทรัพย์ซึ่งศาลจะได้แต่งตั้งขึ้น

นอกจากนี้ ข้อความจริงใดที่เข้าถึงเจ้าหนี้คนหนึ่งเท่านั้นหาเป็นไปเพื่อคุณหรือโทษแก่เจ้าหนี้คนอื่น ๆ ด้วยไม่

หมวด ๔

โอนสิทธิเรียกร้อง

มาตรา ๓๐๓ สิทธิเรียกร้องนั้นท่านว่าจะพึงโอนกันได้ เว้นไว้แต่สภาพแห่งสิทธิ นั้นเองจะไม่เปิดช่องให้โอนกันได้

ความที่กล่าวมานี้ย่อมไม่ใช่บังคับ หากคู่กรณีได้แสดงเจตนาเป็นอย่างอื่น การแสดงเจตนาเช่นว่านี้ ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริต

มาตรา ๓๐๔ สิทธิเรียกร้องเช่นใด ตามกฎหมายศาลจะสั่งยึดไม่ได้ สิทธิเรียกร้อง เช่นนั้น ท่านว่าจะโอนกันหาได้ไม่

มาตรา ๓๐๕ เมื่อโอนสิทธิเรียกร้องไป สิทธิจำนองหรือจำนำที่มีอยู่เกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องนั้นก็ สิทธิอันเกิดขึ้นแต่การค้ำประกันที่ให้ไว้เพื่อสิทธิเรียกร้องนั้นก็ ย่อมตกไปได้แก่ผู้รับโอนด้วย

อนึ่งผู้รับโอนจะใช้ปริมสิทธิใด ๆ ที่ตนมีอยู่เกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องในกรณีบังคับยึดทรัพย์หรือล้มละลายนั้นก็ได้

มาตรา ๓๐๖ การโอนหนี้อันจะพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงนั้น

ถ้าไม่ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าไม่สมบูรณ์ อนึ่งการโอนหนี้้นั้นท่านว่าจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกได้แต่เมื่อได้บอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้หรือลูกหนี้จะได้ยินยอมด้วยในการโอนนั้น คำบอกกล่าวหรือความยินยอมเช่นว่านี้ท่านว่าต้องทำเป็นหนังสือ

ถ้าลูกหนี้ทำให้พอแก่ใจผู้โอนด้วยการใช้เงิน หรือด้วยประการอื่นเสียแต่ก่อนได้รับบอกกล่าว หรือก่อนได้ตกลงให้โอนไซ้ ลูกหนี้้นั้นก็เป็นอันหลุดพ้นจากหนี้

มาตรา ๓๐๗ ถ้าพิพาทอ้างสิทธิในการโอนต่างราย โอนรายใดได้บอกกล่าวหรือตกลงกันก่อน โอนรายนั้นมีสิทธิดีกว่าโอนรายอื่น ๆ

มาตรา ๓๐๘ ถ้าลูกหนี้ได้ให้ความยินยอมดังกล่าวมาในมาตรา ๓๐๖ โดยมีได้ติดเอื้อน ท่านว่าจะยกข้อต่อสู้ที่มีต่อผู้โอนขึ้นต่อสู้ผู้รับโอนนั้นหาได้ไม่ แต่ถ้าเพื่อจะระงับหนี้้นั้นลูกหนี้ได้ใช้เงินให้แก่ผู้โอนไปไซ้ ลูกหนี้จะเรียกคืนเงินนั้นก็ได้ หรือถ้าเพื่อการเชนกล่าวมานั้น ลูกหนี้รับภาระเป็นหนี้้อย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นใหม่ต่อผู้โอน จะถือเสมือนหนึ่งว่าหนี้้นั้นมิได้ก่อขึ้นเลยก็ได้

ถ้าลูกหนี้เป็นแต่ได้รับคำบอกกล่าวการโอน ท่านว่าลูกหนี้มีข้อต่อสู้ผู้โอนก่อนเวลาที่ได้รับคำบอกกล่าวนั้นฉันใด ก็ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้แก่ผู้รับโอนได้ฉันนั้น ถ้าลูกหนี้มีสิทธิเรียกร้องจากผู้โอน แต่สิทธินั้นยังไม่ถึงกำหนดในเวลาบอกกล่าวไซ้ ท่านว่าจะเอาสิทธิเรียกร้องนั้นมาหักกลบลบกันก็ได้ หากว่าสิทธินั้นจะได้ถึงกำหนดไม่ช้ากว่าเวลาถึงกำหนดแห่งสิทธิเรียกร้องอันได้โอนไปนั้น

มาตรา ๓๐๙ การโอนหนี้้นั้นอันพึงต้องชำระตามเขาสั่งนั้น ท่านว่าจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้ หรือบุคคลภายนอกคนอื่นได้แต่เฉพาะเมื่อการโอนนั้นได้สลักหลังไว้ในตราสาร และตัวตราสารนั้นได้ส่งมอบให้แก่ผู้รับโอนไปด้วย

มาตรา ๓๑๐ ในมูลหนี้้นั้นอันพึงต้องชำระตามเขาสั่งนั้น ลูกหนี้มีสิทธิที่จะสอบสวนถึงตัวผู้ทรงตราสาร หรือสอบสวนความถูกต้องแท้จริงแห่งลายมือชื่อหรือดวงตราของผู้ทรงได้ แต่ก็ห้ามความผูกพันที่จะต้องทำถึงเพียงนั้นไม่ แต่ถ้าลูกหนี้ทำการโดยทุจริตหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงไซ้ การชำระหนี้้นั้นก็ไม่เป็นอันสมบูรณ์

มาตรา ๓๑๑ บทบัญญัติแห่งมาตราก่อนนี้ ท่านให้ใช้บังคับตลอดถึงกรณีที่มีกำหนดตัวเจ้าหนี้ระบุไว้ในตราสาร ซึ่งมีข้อความจดไว้ด้วยว่าให้ชำระหนี้แก่ผู้ทรงตราสาร

มาตรา ๓๑๒ ในมูลหนี้้นั้นอันพึงต้องชำระตามเขาสั่งนั้น ลูกหนี้จะยกข้อต่อสู้ซึ่งมีต่อเจ้าหนี้เดิมขึ้นเป็นข้อต่อสู้ผู้รับโอนโดยสุจริตนั้นหาได้ไม่ เว้นแต่ที่ปรากฏในตัวตราสารนั้นเอง หรือที่มีขึ้นเป็นธรรมดาสืบจากลักษณะแห่งตราสารนั้น

มาตรา ๓๑๓ บทบัญญัติแห่งมาตราก่อนนี้ ท่านให้ใช้บังคับตลอดถึงหนี้้นั้นอันพึงต้องชำระแก่ผู้ถือหนี้้นั้นด้วย แล้วแต่กรณี

ร่าง
พระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
 ปฏิบัติหน้าที่
 สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
 เลขรับ 1753
 วันที่ 9 มิ.ย. 2556
 เวลา 09.34 น.

ที่ นร ๐๕๐๓/ ๕๖๗๐

สำนักนายกรัฐมนตรี
 ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน ๔ ฉบับ

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้ จำนวน ๔ ฉบับ

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอ

๑. ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.
๒. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
๓. ร่างพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และ
๔. ร่างพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.

จำนวน ๔ ฉบับ ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นเรื่องด่วน

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้จำนวน ๔ ฉบับ พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

 (ประยุทธ์ จันทร์โอชา)
 นายกรัฐมนตรี

กรมการปกครอง
 วันที่ ๑๕ มิ.ย. ๒๕๕๘
 เวลา ๑๐.๑๐ น.
 ที่ กทม.

เลขที่ ๑๐ (ณ) ๕๕๕๘
 วันที่ ๑๗ มิ.ย. ๕๘
 เวลา ๑๐.๔๐ น.
 ที่ กทม.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
 โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๗ (อสิลา)
 โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

(๖)

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยกำหนดให้หลักประกันทางธุรกิจเหนือสิทธิเรียกร้องตกเป็นของผู้รับโอนเมื่อมีการโอนสิทธิเรียกร้องนั้นไปเช่นเดียวกับกรณีของสิทธิจำนอง จำน่า หรือค้ำประกัน (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๐๕ วรรคหนึ่ง)

เหตุผล

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจได้บัญญัติให้สามารถนำสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ได้โดยไม่ต้องส่งมอบการครอบครอง จึงสมควรแก้ไขให้สิทธิตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจเหนือสิทธิเรียกร้องที่นำมาเป็นหลักประกัน ตกไปเป็นของผู้รับโอนเมื่อมีการโอนสิทธิเรียกร้องนั้นไปเช่นเดียวกับสิทธิจำนอง จำน่า หรือค้ำประกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

บันทึกวิเคราะห์สรุป

**สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.**

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.
และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าว ดังต่อไปนี้

ส่วนที่หนึ่ง

ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

การประกันการชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินเป็นมาตรการทางกฎหมายที่จำเป็นต่อการ
หาสินเชื่อมาใช้ในการประกอบธุรกิจขององค์กรทางธุรกิจ เพราะหากองค์กรทางธุรกิจขอสินเชื่อ
จากผู้ให้สินเชื่อโดยนำทรัพย์สินมาเป็นประกันการชำระหนี้และทรัพย์สินนั้นมีมูลค่าไม่ต่ำกว่าหนี้
ที่เป็นประกัน ย่อมเป็นการจูงใจผู้ให้สินเชื่อในการให้สินเชื่อเนื่องจากมีความมั่นใจว่าตนจะได้รับ
ชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันอย่างแน่นอน

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การประกันการชำระหนี้ด้วยทรัพย์สิน
มีสองรูปแบบ คือ การจำนองและการจำนำ โดยจำนองเป็นกรณีที่ผู้จำนองนำทรัพย์สินไปตราไว้
แก่ผู้รับจำนองเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้โดยไม่ส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันให้แก่
ผู้รับจำนอง ส่วนจำนำเป็นกรณีที่ผู้จำนำส่งมอบสังหาริมทรัพย์ให้แก่ผู้รับจำนำเพื่อเป็นประกัน
การชำระหนี้

อย่างไรก็ดี การจำนองและจำนำนั้นต่างเป็นการประกันการชำระหนี้ที่มีข้อจำกัด
ในตัวเอง กล่าวคือ กรณีจำนำนั้นเฉพาะสังหาริมทรัพย์เท่านั้นที่จะนำมาจำนำได้ และต้องมีการ
ส่งมอบสังหาริมทรัพย์ที่จำนำให้แก่ผู้รับจำนำด้วย หลักการดังกล่าวจึงไม่เปิดช่องให้ผู้ประกอบการ
นำสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจบางอย่าง เช่น เครื่องจักร สินค้าคงคลัง วัตถุดิบที่ใช้ใน
การผลิตสินค้า เรือเดินทะเล เป็นต้น ไปจำนำเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ได้ เนื่องจากผู้จำนำ
ต้องใช้สังหาริมทรัพย์เหล่านี้ในการประกอบธุรกิจ หากต้องส่งมอบให้แก่ผู้รับจำนำแล้ว
ผู้ประกอบการอาจไม่สามารถประกอบกิจการต่อไปได้ ส่วนกรณีจำนองนั้น แม้กฎหมายจะมีได้

มาตรา ๗๐๒ อันว่าจำนองนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้จำนอง เอาทรัพย์สินตราไว้
แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนอง เป็นประกันการชำระหนี้ โดยไม่ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับจำนอง

ผู้รับจำนองชอบที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองก่อนเจ้าหนี้สามัญ มีพักต้องพิเคราะห์
ว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะได้โอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือหาไม่

มาตรา ๗๔๗ อันว่าจำนำนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้จำนำ ส่งมอบสังหาริมทรัพย์
สิ่งหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนำ เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้

กำหนดให้ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่จำนองและผู้จำนองสามารถใช้สอยทรัพย์สินที่จำนองให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อไปได้จนกว่าจะมีการบังคับจำนอง ซึ่งเป็นหลักการที่เป็นผลดีต่อการประกอบธุรกิจของผู้จำนอง แต่ทรัพย์สินที่สามารถนำไปจำนองได้ตามมาตรา ๗๐๓^๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น จำกัดเฉพาะอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์มีทะเบียนบางประเภทเท่านั้น ไม่สามารถนำสังหาริมทรัพย์อื่นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ เช่น เครื่องจักร สิทธิเรียกร้อง สินค้าคงคลัง วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้า สังหาริมทรัพย์อื่นที่ผู้ประกอบการใช้ในการประกอบธุรกิจ เช่น เครื่องบิน เป็นต้น มาจำนองเป็นประกันการชำระหนี้ได้ นอกจากนี้การนำเรือเดินทะเลมาจำนองเป็นประกันการชำระหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ทำให้ผู้รับจำนองมีลำดับบุริมสิทธิแตกต่างไปจากหลักสากลเกี่ยวกับบุริมสิทธิทางทะเล ดังนั้นจึงยังคงมีความจำเป็นที่ต้องเปิดช่องให้มีการนำสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจที่ไม่สามารถจำนองได้ มาใช้เป็นประกันการชำระหนี้ในลักษณะที่ไม่ต้องส่งมอบการครอบครองเช่นเดียวกับการจำนอง เพื่อให้ทรัพย์สินนั้นสามารถใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้สูงสุด

ในอดีตมีการตรากฎหมายเฉพาะขึ้น ๒ ฉบับ เพื่อแก้ไขข้อจำกัดของการจำนำและการจำนองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ (๑) พระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. ๒๕๑๔ เพื่อให้มีการจดทะเบียนเครื่องจักรอันเป็นประโยชน์ต่อการใช้เครื่องจักรไปจำนองเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ตามมาตรา ๗๐๓ (๔) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ (๒) พระราชบัญญัติการจำนองเรือและบุริมสิทธิทางทะเล พ.ศ. ๒๕๓๗ เพื่อกำหนดวิธีการจำนองเรือเดินทะเลไว้เป็นการเฉพาะ รวมทั้งกำหนดบุริมสิทธิทางทะเลให้สอดคล้องกับหลักสากลเกี่ยวกับบุริมสิทธิทางทะเล อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวก็ยังไม่สามารถแก้ไขข้อจำกัดของการจำนำและการจำนองดังกล่าวข้างต้นได้อย่างแท้จริงคงเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาให้แก่ทรัพย์สินสองประเภทเท่านั้น คือ เครื่องจักรและเรือโดยเปิดให้นำเครื่องจักรมาประกันการชำระหนี้โดยไม่ต้องส่งมอบการครอบครองอย่างจำนองและกำหนดหลักเกณฑ์การจำนองเรือไว้เป็นการเฉพาะเท่านั้น ขณะที่ยังมีทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจอีกเป็นจำนวนมากที่ผู้ประกอบการไม่สามารถนำมาใช้เป็นประกันการชำระหนี้ในลักษณะที่ไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันให้แก่แหล่งทุนได้ ดังนั้น จึงยังคงมีความจำเป็นที่ต้องเปิดช่องให้มีการนำทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจเหล่านี้มาใช้เป็นประกันการชำระหนี้ในลักษณะที่ไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันแก่แหล่งทุนได้ด้วย เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถใช้ทรัพย์สินเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางเศรษฐกิจได้อย่างแท้จริง

แม้การเปิดให้มีการนำสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจมาใช้เป็นประกันการชำระหนี้โดยไม่ต้องส่งมอบการครอบครองนั้น จะสามารถทำได้โดยการแก้ไขปรับปรุงมาตรา ๗๐๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อกำหนดให้นำสังหาริมทรัพย์มาจำนองได้

^๓มาตรา ๗๐๓ อันอสังหาริมทรัพย์นั้นอาจจำนองได้ไม่ว่าประเภทใด ๆ
สังหาริมทรัพย์อันจะกล่าวต่อไปนี้ก็อาจจำนองได้ดุจกัน หากว่าได้จดทะเบียนไว้แล้ว
ตามกฎหมาย คือ

(๑) เรือมีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป

(๒) แพร

(๓) สัตว์พาหนะ

(๔) สังหาริมทรัพย์อื่น ๆ ซึ่งกฎหมายหากบัญญัติไว้ให้จดทะเบียนเฉพาะการ

แต่การดำเนินการดังกล่าวอาจก่อให้เกิดปัญหาในการบังคับจำนอง เนื่องจากสังหาริมทรัพย์สามารถเปลี่ยนมือได้ง่าย หากนำมาจำนองเป็นประกันการชำระหนี้โดยไม่ต้องมีการส่งมอบ การครอบครอง กระบวนการบังคับจำนองต้องมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ มิฉะนั้น อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับจำนองได้ แต่โดยที่การบังคับจำนองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นอำนาจของศาล ขณะที่ศาลมีบุคลากรจำกัดและต้องรับผิดชอบคดีประเภทอื่นอีกจำนวนมาก ดังนั้น กระบวนการพิจารณาคดีบังคับจำนองในทางปฏิบัติจึงค่อนข้างล่าช้าและเป็นผลเสียต่อการประกอบกิจการของทั้งผู้จำนองและผู้รับจำนอง นอกจากนี้ การบังคับคดีจำนองตามคำพิพากษาของศาลเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานบังคับคดีซึ่งต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและระเบียบแบบแผนของทางราชการ จึงยิ่งทำให้กระบวนการบังคับจำนองล่าช้าออกไปและมักจำหน่ายทรัพย์สินที่จำนองได้ในราคาไม่มากนักซึ่งไม่เป็นผลดีต่อทั้งผู้จำนองและผู้รับจำนอง

ดังนั้น กรณีจึงมีความจำเป็นที่จะต้องตรากฎหมายเฉพาะขึ้นเพื่อให้มีการนำทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจที่ไม่สามารถจำนองหรือจำหน่ายได้ มาใช้เป็นประกันการชำระหนี้ ในลักษณะที่ผู้ให้หลักประกันไม่ต้องส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันให้แก่ผู้รับหลักประกันได้ โดยกฎหมายดังกล่าวต้องมีระบบการบังคับหลักประกันที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกัน และเพื่อลดภาระของศาลและเจ้าพนักงานบังคับคดีในกระบวนการบังคับหลักประกัน

๒.สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ นิยาม “สัญญาหลักประกันทางธุรกิจ” ว่าหมายถึง สัญญาซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “ผู้ให้หลักประกัน” ตราทรัพย์สินไว้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “ผู้รับหลักประกัน” เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้โดยไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินนั้นแก่ผู้รับหลักประกัน และผู้ให้หลักประกันอาจตราทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันการชำระหนี้ อันบุคคลอื่นต้องชำระก็ได้ (ร่างมาตรา ๕) สำหรับผู้ให้หลักประกันนั้นจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ (ร่างมาตรา ๖) เพื่อให้ครอบคลุมถึงผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่จำเป็นต้องหาสินเชื่อมาใช้ในการประกอบธุรกิจด้วย แต่ผู้รับหลักประกันต้องเป็นสถาบันการเงินหรือบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเท่านั้น (ร่างมาตรา ๗) เนื่องจากการให้หลักประกันการชำระหนี้ตามร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการให้หลักประกันอันเนื่องมาจากการประกอบธุรกิจ ซึ่งเป็นการให้สินเชื่อรูปแบบหนึ่ง ดังนั้น เพื่อให้การให้สินเชื่อเป็นไปอย่างเป็นระบบและอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ จึงกำหนดให้สถาบันการเงินเป็นผู้รับหลักประกัน และได้นิยามสถาบันการเงินให้ครอบคลุมถึงหน่วยธุรกิจที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับการให้สินเชื่อ รวมทั้งบริษัทประกันชีวิต ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต บริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย และธนาคารหรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายจัดตั้ง และหากเห็นสมควร รัฐมนตรีอาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้สถาบันอื่นที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการเงินเป็นสถาบันการเงินตามร่างพระราชบัญญัตินี้เพิ่มเติมได้

๒.๒ เนื่องจากสัญญาหลักประกันทางธุรกิจก่อให้เกิดบุริมสิทธิเช่นเดียวกับการจำนองตามมาตรา ๗๐๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยผู้รับหลักประกันชอบที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้สามัญ ไม่ว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะโอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือไม่ และระบบกฎหมายว่าด้วยการประกัน

การชำระหนี้ด้วยทรัพย์สินในลักษณะที่ไม่ต้องส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินที่เป็นประกัน การชำระหนี้ของไทย อันได้แก่การจำนองตามมาตรา ๗๑๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รับรองสิทธิของเจ้าหนี้โดยระบบการจดทะเบียนสัญญาประกันการชำระหนี้ (Transcription) ประกอบกับทรัพย์สินที่จะนำมาเป็นหลักประกันตามร่างพระราชบัญญัตินี้ส่วนใหญ่เป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบธุรกิจที่สามารถเปลี่ยนมือได้ง่ายและมีการหมุนเวียนเปลี่ยนมือตลอดเวลา อันเนื่องมาจากสภาพของการประกอบธุรกิจ จึงไม่สามารถจดทะเบียนตัวทรัพย์สิน (Inscription) ที่เป็นหลักประกันทางธุรกิจได้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) จึงกำหนดให้สัญญาหลักประกันทางธุรกิจต้องทำเป็นหนังสือและต้องมีการจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจต่อเจ้าพนักงานทะเบียน แทนการจดทะเบียนตัวทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและโดยที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันสามารถเปลี่ยนมือได้ง่ายและมีการหมุนเวียนเปลี่ยนมือตลอดเวลา จึงกำหนดให้เจ้าพนักงานทะเบียนรับจดทะเบียน แก้ไขรายการจดทะเบียน หรือยกเลิกการจดทะเบียนตามข้อมูลที่ได้รับแจ้งจากผู้มีหน้าที่ดำเนินการทางทะเบียน

๒.๓ เนื่องจากระบบหลักประกันทางธุรกิจเป็นระบบกฎหมายใหม่สำหรับประเทศไทย จึงสมควรกำหนดให้ชัดเจนว่าทรัพย์สินใดบ้างที่สามารถนำมาใช้เป็นประกันการชำระหนี้ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ได้เพื่อมิให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติซึ่งทรัพย์สินดังกล่าวได้แก่

(๑) กิจการ

(๒) สิทธิเรียกร้อง ซึ่งได้แก่สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้และสิทธิอื่น ๆ แต่ไม่รวมถึงสิทธิที่มีตราสารที่สามารถจำนำได้อยู่แล้วตามมาตรา ๗๕๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๓) สิ่งหามทรัพย์สินที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจ เช่น เครื่องจักร สิ้นค้าคงคลัง วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้า เป็นต้น

(๔) อสังหาริมทรัพย์ในกรณีผู้ให้หลักประกันประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์โดยตรง

(๕) ทรัพย์สินทางปัญญา

นอกจากนี้ หากใช้บังคับร่างพระราชบัญญัตินี้ไประยะหนึ่งแล้วปรากฏว่าเป็นประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจและสมควรขยายไปใช้บังคับกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจประเภทอื่นด้วย ร่างพระราชบัญญัตินี้ให้รัฐมนตรีมีอำนาจที่จะออกกฎกระทรวงกำหนดให้ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่สามารถนำมาใช้เป็นประกันการชำระหนี้เพิ่มเติมได้

ทั้งนี้ ทรัพย์สินที่จะนำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจจะต้องมิใช่ทรัพย์สินที่มีกฎหมายกำหนดให้ทรัพย์สินนั้นไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี หรือเป็นทรัพย์สินส่วนกลางตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด หรือเป็นทรัพย์สินอันเป็นสาธารณูปโภคหรือทรัพย์สินที่ใช้เพื่อบริการสาธารณะตามกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรที่ดิน

๒.๔ กำหนดให้ผู้ให้หลักประกันสามารถนำ “กิจการ” หรือทรัพย์สินทั้งหมดที่ตนใช้ในการประกอบธุรกิจและสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจนั้นมาเป็นประกันการชำระหนี้ได้ ซึ่งเป็นการขยายขอบเขตการใช้บังคับร่างพระราชบัญญัตินี้ลงมาถึงผู้ให้หลักประกันที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้วย อันจะเป็นประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ในการนี้ ผู้ให้หลักประกันต้องสามารถโอนสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจที่นำมาเป็นหลักประกัน เช่น สิทธิบัตร ประทานบัตร สัมปทาน License และ Franchise เป็นต้น

ให้แก่บุคคลอื่นได้ด้วยเพื่อประโยชน์ในการบังคับหลักประกัน โดยหากมีการบังคับหลักประกัน โดยการจำหน่ายไปทั้งกิจการ ผู้รับโอนสามารถที่จะประกอบกิจการดังกล่าวต่อไปได้ทันที

๒.๕ การนำทรัพย์สินที่จะได้มาในอนาคตมาเป็นหลักประกันนั้น ทรัพย์สินดังกล่าว ต้องเป็นทรัพย์สินที่จะได้มาในอนาคตตามสัญญาหรือนิติสัมพันธ์เท่านั้นเพื่อมิให้เกิดปัญหา ในทางปฏิบัติว่าทรัพย์สินที่จะได้มาในอนาคตประเภทใดบ้างที่สามารถนำมาใช้เป็นหลักประกัน ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ได้

๒.๖ กำหนดนิยามคำว่า “ทรัพย์สินมีทะเบียน” ให้หมายถึงทรัพย์สินที่กฎหมาย กำหนดให้มีทะเบียนสิทธิเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอกในอันที่จะตรวจสอบเบื้องต้น จากทะเบียนทรัพย์สินดังกล่าวว่ามีการนำทรัพย์สินนั้นมาใช้เป็นหลักประกันตาม ร่างพระราชบัญญัตินี้แล้วหรือไม่ นอกจากนี้ การกำหนดให้เจ้าพนักงานทะเบียนตาม ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นผู้แจ้งให้นายทะเบียนที่เกี่ยวข้องและเจ้าหนี้มีประกันรายอื่นเท่าที่ปรากฏ ตามหลักฐานทางทะเบียนทราบด้วยว่ามีการนำทรัพย์สินดังกล่าวมาเป็นหลักประกันตาม ร่างพระราชบัญญัตินี้ ก็เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลภายนอกและเพื่อลดภาระ ของคู่สัญญาที่จะต้องไปดำเนินการ และการกำหนดให้เจ้าพนักงานทะเบียนเป็นผู้ดำเนินการดังกล่าว แทนคู่สัญญายังเป็นการอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ประชาชนด้วย

๒.๗ โดยที่การนำทรัพย์สินมาเป็นประกันการชำระหนี้ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ผู้ให้หลักประกันไม่จำเป็นต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันให้แก่ผู้รับหลักประกัน ทั้งยังสามารถ ใช้สอย จำหน่ายจ่ายโอน รวมทั้งนำไปเป็นหลักประกันต่อไปได้ด้วย การตรวจสอบทรัพย์สินที่เป็น หลักประกันจึงเป็นกระบวนการที่จำเป็นต่อการให้หลักประกันตามร่างพระราชบัญญัตินี้ หากไม่แล้ว ผู้ให้หลักประกันอาจใช้เป็นช่องทางในการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและทำให้ผู้รับ หลักประกันเสียหายได้ อันจะทำให้ไม่มีผู้ใดกล้าให้หลักประกัน ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดให้ ผู้ให้หลักประกันต้องจัดทำบัญชีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและผู้ให้หลักประกันต้องยอมให้ผู้รับ หลักประกันหรือตัวแทนเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันด้วย สำหรับการจัดทำบัญชีทรัพย์สิน ดังกล่าวนั้นได้กำหนดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง เพราะแม้กฎหมายว่าด้วยการบัญชีจะกำหนดให้นิติบุคคลบางประเภทต้องทำบัญชี แต่ก็ไม่รวมถึง บุคคลธรรมดาและห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน อีกทั้งบัญชีที่จัดทำขึ้นตามกฎหมายดังกล่าว ก็เป็นบัญชีทั่วไปของนิติบุคคลจึงเป็นการยากที่ผู้รับหลักประกันจะตรวจสอบทรัพย์สินที่เป็น หลักประกันจากบัญชีดังกล่าว

๒.๘ ไม่กำหนดระยะเวลาในการจดทะเบียน เนื่องจากสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ เป็นสัญญาที่ก่อให้เกิดทรัพย์สินสิทธิ ผู้รับหลักประกันจึงย่อมมีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สิน ที่เป็นหลักประกันจนกว่าหนี้ที่ประกันระงับสิ้นไป หรือคู่สัญญาดกเลิกกันเลิกสัญญา หรือมีการไถ่ถอน หลักประกัน ทรัพย์สินสิทธิของผู้รับหลักประกันจึงต้องคงอยู่ต่อไปตราบเท่าที่ยังไม่เกิดเหตุดังกล่าว การกำหนดให้การจดทะเบียนมีระยะเวลาที่แน่นอนและหากไม่มีการต่ออายุการจดทะเบียน ผู้รับหลักประกันจะยกสิทธิตามสัญญาขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกไม่ได้ จึงไม่เป็นธรรมแก่ผู้รับ หลักประกัน และอาจก่อให้เกิดความไม่ไว้วางใจกันระหว่างคู่สัญญาขึ้นได้ซึ่งขัดต่อธรรมชาติ ของการประกอบธุรกิจที่ต้องอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อถือและไว้วางใจกัน

๒.๙ กำหนดตัวผู้มีหน้าที่ดำเนินการทางทะเบียนไว้ชัดเจน โดยกรณีการ จดทะเบียนครั้งแรก การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว รวมทั้งการยกเลิก

การจดทะเบียนกรณีมีการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันในการบังคับหลักประกันและกรณีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับหลักประกันนั้น ให้เป็นหน้าที่ของผู้รับหลักประกันเนื่องจากเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าว ส่วนกรณีหนี้ที่เป็นประกันระงับสิ้นไปด้วยเหตุอื่นอันมิใช่เหตุอายุความหรือเมื่อมีการไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือเมื่อคู่สัญญาตกลงกันยกเลิกสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ให้ผู้ให้หลักประกันเป็นผู้มีหน้าที่ไปดำเนินการยกเลิกการจดทะเบียนเนื่องจากเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการดำเนินการดังกล่าว นอกจากนี้ได้กำหนดให้ผู้มีหน้าที่ดำเนินการทางทะเบียนเป็นผู้รับผิดชอบความถูกต้องของข้อมูลที่น่าไปจดทะเบียนด้วย โดยผู้แจ้งข้อมูลอันเป็นเท็จมีความผิดอาญา

๒.๑๐ กำหนดให้จัดตั้งสำนักงานทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจขึ้นในกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเพื่อลดภาระด้านงบประมาณในการตั้งหน่วยงานใหม่ โดยสำนักงานทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจมีหน้าที่รับจดทะเบียน แก้อายการจดทะเบียน ยกเลิกการจดทะเบียน และให้อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นเจ้าพนักงานทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

๒.๑๑ กำหนดสิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้รับหลักประกันกับผู้ให้หลักประกันให้ชัดเจน โดยผู้ให้หลักประกันมีสิทธิครอบครอง ใช้สอย จำหน่ายจ่ายโอน ใช้เป็นหลักประกัน จำนอง ใช้ในการผลิต ฯลฯ ซึ่งทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เว้นแต่กรณีการนำสิทธิในเงินฝากในสถาบันการเงินมาเป็นหลักประกัน คู่สัญญาจะตกลงกันเป็นอย่างอื่นก็ได้ แต่จะนำทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไปจำหน่ายต่อไปมิได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ให้หลักประกันสามารถใช้สอยทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันให้เกิดประโยชน์ในทางเศรษฐกิจในระหว่างที่นำทรัพย์สินนั้นเป็นประกันอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันต่อมูลค่างานอันสืบเนื่องจากการใช้สอยทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงได้กำหนดว่าผู้ให้หลักประกันต้องสงวนรักษาทรัพย์สินนั้นด้วย มิฉะนั้นหากเกิดความเสียหายขึ้น ผู้ให้หลักประกันต้องรับผิดชอบ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายมิได้เกิดจากเหตุที่ตนต้องรับผิดชอบ การกำหนดภาระการพิสูจน์ไว้เช่นนี้เนื่องจากผู้ให้หลักประกันเป็นผู้ครอบครองและใช้สอยทรัพย์สินนั้นอยู่ นอกจากนี้ ยังได้กำหนดว่าผู้ให้หลักประกันต้องยอมให้ผู้รับหลักประกันเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามสมควร ซึ่งเป็นมาตรการเพื่อป้องกันความเสียหายของผู้รับหลักประกัน

๒.๑๒ กำหนดสิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้รับหลักประกันและผู้ให้หลักประกันกับบุคคลภายนอกให้ชัดเจน โดยกำหนดให้ผู้รับหลักประกันมีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้สามัญไม่ว่าสิทธิในทรัพย์สินโอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือไม่ ถ้าผู้ให้หลักประกันได้ทรัพย์สินมาแทนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามสัญญาให้ถือว่าทรัพย์สินที่ได้มาแทนนั้นเป็นหลักประกันด้วย แต่เพื่อคุ้มครองสิทธิของบุคคลภายนอกที่ได้ไปซึ่งทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน จึงได้กำหนดมาตรการคุ้มครองสิทธิของบุคคลภายนอกไว้ด้วย ทั้งนี้ โดยการจำแนกตามประเภทของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ถ้าทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นทรัพย์สินที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจและมีลักษณะหมุนเวียนเปลี่ยนมือตลอดเวลา เช่น สินค้าคงคลัง เป็นต้น บุคคลภายนอกซึ่งได้ทรัพย์สินนั้นไปโดยทางการค้าปกติของทรัพย์สินนั้นหรือโดยได้รับความยินยอมจากผู้รับหลักประกันย่อมได้ทรัพย์สินนั้นไปโดยพลอดภาวะหลักประกัน แต่ถ้าไม่ใช่ทรัพย์สินประเภทดังกล่าว บุคคลภายนอกซึ่งได้ทรัพย์สินนั้นไปโดยไม่รู้ว่ามี การนำทรัพย์สินนั้นมาเป็นหลักประกันตามกฎหมายนี้หรือโดยความยินยอมของผู้รับหลักประกันย่อมได้ทรัพย์สินนั้นไปโดยพลอดภาวะหลักประกัน

๒.๑๓ ในกรณีที่มีการนำทรัพย์สินอันหนึ่งไปใช้เป็นหลักประกันการชำระหนี้แก่ผู้รับหลักประกันหลายราย ผู้รับหลักประกันที่จดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจก่อนมีสิทธิดีกว่า ส่วนกรณีที่มีการนำทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามร่างพระราชบัญญัตินี้ไปจำนองด้วย ผู้ที่จดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจก่อนหรือจดทะเบียนจำนองก่อนมีสิทธิดีกว่า ซึ่งเป็นไปตามหลักผู้ใดมาก่อนผู้นั้นย่อมมีสิทธิดีกว่า (First in time, First in right) และกำหนดลำดับบุริมสิทธิของผู้รับหลักประกันตามร่างพระราชบัญญัตินี้ให้สอดคล้องกับบุริมสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๒.๑๔ กำหนดกระบวนการบังคับหลักประกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่สำคัญสองประการ

ประการที่หนึ่ง เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้รับหลักประกันได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม เนื่องจากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามร่างพระราชบัญญัตินี้ส่วนใหญ่เป็นสังหาริมทรัพย์ อีกทั้งอยู่ในความครอบครองของผู้ให้หลักประกัน ความล่าช้าในการบังคับหลักประกันจะเป็นผลเสียต่อผู้รับหลักประกันเพราะผู้ให้หลักประกันอาจเบียดบังทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไปเพื่อประโยชน์ของตนหรือผู้อื่นได้

ประการที่สอง เพื่อลดภาระของศาลและเจ้าพนักงานบังคับคดีในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการบังคับหลักประกัน เนื่องจากหากกำหนดให้ศาลมีอำนาจบังคับหลักประกันเช่นเดียวกับการบังคับจำนอง อาจทำให้กระบวนการพิจารณาคดีบังคับหลักประกันเป็นไปโดยล่าช้าเช่นเดียวกับการพิจารณาคดีบังคับจำนอง ซึ่งเป็นผลเสียต่อการประกอบกิจการของทั้งผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกัน เนื่องจากศาลมีผู้พิพากษาจำนวนจำกัด ในขณะที่มีคดีประเภทต่าง ๆ รอการพิจารณาพิพากษาจำนวนมาก นอกจากนี้ การให้กระบวนการบังคับคดีหลักประกันเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานบังคับคดีก็จะเกิดปัญหาการบังคับคดีล่าช้า เพราะเจ้าพนักงานบังคับคดีต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและระเบียบแบบแผนของทางราชการ ทั้งยังมีแนวโน้มที่จะทำให้ราคาจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันอยู่ในระดับต่ำเช่นเดียวกับการบังคับคดีจำนอง ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อทั้งผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกัน

๒.๑๕ ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดวิธีการบังคับหลักประกันไว้ ๒ วิธีตามประเภทของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน คือ การบังคับหลักประกันที่เป็นทรัพย์สินทั่วไป และการบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการ

๒.๑๖ วิธีการบังคับหลักประกันที่เป็นทรัพย์สินทั่วไป พัฒนาขึ้นตามกระบวนการบังคับหลักประกันตาม Article 9 (Secured Transactions) ของ US Uniform Commercial Code โดยเมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญา ห้ามมิให้ผู้ให้หลักประกันจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน หรือกระทำการใด ๆ อันทำให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันบอบสลายหรือเสื่อมค่าลง และให้ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันโดยวิธีการที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หากผู้ให้หลักประกันหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันยินยอมให้ผู้รับหลักประกันเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ผู้รับหลักประกันสามารถเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและนำออกขายเพื่อชำระหนี้หรือให้หลุดเป็นสิทธิได้โดยไม่ต้องฟ้องศาล แต่หากผู้ให้หลักประกันหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไม่ยินยอมให้ผู้รับหลักประกันเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ผู้รับหลักประกันต้องฟ้องศาลเพื่อบังคับหลักประกันต่อไป

๒.๑๗ ส่วนวิธีการบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการ พัฒนาขึ้นตามกระบวนการ บังคับหลักประกันแบบ Floating Charge ของประเทศอังกฤษที่มีการนำ Administrative Receiver เข้ามาเป็นผู้ดำเนินการบังคับหลักประกัน โดยกระบวนการเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันที่เป็น กิจการตามร่างพระราชบัญญัตินี้จะเริ่มตั้งแต่ขั้นการทำสัญญาโดยคู่สัญญาจะต้องตกลงกันเลือก ผู้เชี่ยวชาญคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานทะเบียนและมีความรู้ความ เชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านกฎหมาย บัญชี เศรษฐศาสตร์ หรือบริหารธุรกิจ เพื่อเป็น “ผู้บังคับหลักประกัน” หากมีเหตุบังคับหลักประกันเกิดขึ้น ผู้บังคับหลักประกันจะเป็น ผู้ไต่สวนและวินิจฉัยว่ามีเหตุบังคับหลักประกันหรือไม่ และดำเนินการบังคับหลักประกัน หากเห็นว่ามีเหตุบังคับหลักประกัน โดยกำหนดให้สิทธิต่าง ๆ ของผู้ให้หลักประกันตกเป็นของผู้บังคับ หลักประกันทันทีที่มีคำสั่งบังคับหลักประกัน และผู้บังคับหลักประกันมีอำนาจจัดการและดำเนิน กิจการที่เป็นหลักประกัน ตรวจสอบและประเมินราคาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ดำเนินการ จำหน่ายหลักประกันและจัดสรรชำระหนี้ โดยการดำเนินการของผู้บังคับหลักประกันดังกล่าว ถือเป็นดำเนินการโดยมติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นของผู้ให้หลักประกัน

อนึ่ง ในฐานะที่ผู้บังคับหลักประกันเป็นผู้ประกอบวิชาชีพประเภทหนึ่งและได้รับความ เชื่อถือจากคู่สัญญาจึงกำหนดให้คำวินิจฉัยของผู้บังคับหลักประกันมีลักษณะเป็นการชี้ขาด การคัดค้านคำวินิจฉัยบังคับหลักประกันสามารถทำได้เฉพาะกรณีการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อให้ได้แย้งว่า คำวินิจฉัยนั้นไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือคำวินิจฉัยนั้น บกพร่องในข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันเป็นสาระสำคัญ อย่างไรก็ตาม คู่กรณีอาจโต้แย้ง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บังคับหลักประกันว่าไม่สุจริตหรือประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่และ ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะ ต้องห้ามตามที่กำหนดได้ หรือปรากฏข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือ ความเป็นอิสระของผู้บังคับหลักประกัน ในกรณีที่ผู้ให้หลักประกันไม่ยินยอมส่งมอบกิจการที่เป็น หลักประกันให้แก่ผู้บังคับหลักประกัน ผู้บังคับหลักประกันสามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้มี คำสั่งยึดหรืออายัดกิจการที่เป็นหลักประกันเพื่อส่งมอบให้แก่ผู้บังคับหลักประกันเพื่อดำเนินการ ต่อไปได้ สำหรับค่าตอบแทนผู้บังคับหลักประกันให้เป็นไปตามอัตราหรือจำนวนที่ปรากฏตามรายการ จัดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ โดยค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายของผู้บังคับหลักประกัน ให้ได้รับชำระจากเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

๒.๑๘ กำหนดลำดับการจัดสรรเงินที่ได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เพื่อชำระหนี้และค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการบังคับหลักประกันให้ชัดเจน โดยให้จัดสรรชำระ เรียงตามลำดับ คือ ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการบังคับหลักประกัน ค่าตอบแทน ผู้บังคับหลักประกัน ชำระหนี้แก่ผู้รับหลักประกันและเจ้าหนี้บุริมสิทธิอื่น และชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ ซึ่งขอเฉลี่ยทรัพย์สิน ส่วนเงินที่เหลือ (ถ้ามี) ให้คืนแก่ผู้ให้หลักประกัน สำหรับกรณีเงินที่ได้ จากการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันน้อยกว่าจำนวนหนี้ที่ค้างชำระนั้น โดยที่วัตถุประสงค์ ของการประกันการชำระหนี้ตามร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการนำทรัพย์สินมาเป็นประกัน การชำระหนี้ อีกทั้งการที่ผู้รับหลักประกันยอมรับทรัพย์สินนั้นไว้เป็นประกันการชำระหนี้ย่อมแสดงว่า ทรัพย์สินนั้นมีมูลค่าคุ้มกับหนี้ที่เป็นประกันแล้ว จึงกำหนดว่าหากมีการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็น หลักประกันแล้วได้เงินจำนวนสุทธิน้อยกว่าจำนวนหนี้ที่ค้างชำระ เงินยังขาดอยู่เท่าใดให้ถือเป็น หนี้ที่ผู้รับหลักประกันอาจเรียกร้องจากลูกหนี้ได้ แต่ถ้าผู้ให้หลักประกันไม่ได้เป็นลูกหนี้

จะเรียกร้องจากผู้ให้หลักประกันมิได้ และถ้ามีการบังคับหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ ให้ถือว่า
หนี้ประธานและหนี้ตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจระงับสิ้นไป

๒.๑๔ กำหนดผู้รักษาการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ โดยให้รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการคลังและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้รักษาการร่วมกัน เนื่องจาก
การให้หลักประกันการชำระหนี้ตามร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการให้หลักประกันอันเนื่องมาจาก
การประกอบธุรกิจ จึงเป็นการให้สินเชื่อรูปแบบหนึ่ง ประกอบกับกระทรวงการคลังมีอำนาจหน้าที่
ที่เกี่ยวกับการเงินการคลังของแผ่นดินและเป็นผู้ดูแลเรื่องสินเชื่อในภาพรวม การให้หลักประกัน
ตามร่างพระราชบัญญัตินี้จึงควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ส่วนที่สอง

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๑. เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย

เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจได้บัญญัติให้สามารถนำสิทธิเรียกร้อง
มาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ได้โดยไม่ต้องส่งมอบการครอบครอง จึงสมควรแก้ไขมาตรา ๓๐๕^๔
ให้สิทธิตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจเหนือสิทธิเรียกร้องที่นำมาเป็นหลักประกัน ตกไปเป็นของ
ผู้รับโอนเมื่อมีการโอนสิทธิเรียกร้องนั้นไปเช่นเดียวกับสิทธิจำนอง จำน่า หรือค้ำประกัน

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๐๕
เพื่อให้สิทธิในทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันที่มีอยู่เกี่ยวพันกันกับสิทธิเรียกร้องที่มีการโอนนั้น
ตกแก่ผู้รับโอนด้วย

^๔ มาตรา ๓๐๕ เมื่อโอนสิทธิเรียกร้องไป สิทธิจำนองหรือจำนำที่มีอยู่เกี่ยวพันกับสิทธิเรียกร้อง
นั้นก็ดี สิทธิอันเกิดขึ้นแต่การค้ำประกันที่ไว้เพื่อสิทธิเรียกร้องนั้นก็ดี ย่อมตกไปได้แก่ผู้รับโอนด้วย
อนึ่ง ผู้รับโอนจะใช้นุริมสิทธิใด ๆ ที่ตนมีอยู่เกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องในกรณีบังคับยึดทรัพย์หรือ
ล้มละลายนั้นก็ได้

"การตราพระราชบัญญัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ"

"พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชบัญญัติโดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติร่วมกันจำนวนไม่น้อยกว่า ยี่สิบห้าคน หรือคณะรัฐมนตรี หรือสภาปฏิรูปแห่งชาติตามมาตรา ๓๑ วรคสอง แต่ร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวด้วยการเงินจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามวรรคสอง หมายความว่าร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการ ตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร การจัดสรร รั้ง รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน การกู้เงิน การค้ำประกัน หรือการใช้จ่ายเงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ หรือเงินตรา

ในกรณีเป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวกับการเงินหรือไม่ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้วินิจฉัย

ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือสภาปฏิรูปแห่งชาตินั้น คณะรัฐมนตรีอาจขอรับไปพิจารณา ก่อนสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะรับหลักการก็ได้

การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำโดยวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรา นี้ แต่การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้กระทำโดยคณะรัฐมนตรีหรือผู้รักษาการตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น"

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗, มาตรา ๑๔)